

Raadhoud

MAGAZINE

JOYCE CROONEN EN LIZA LUESINK
VAN BUREAU DUWTJE

**'De meerwaarde
van de blik
van buiten'**

Vier wetenschappers
over de oorlog

'EEN VICIEUZE CIRKEL MET STEEDS
VERDERE ESCALATIE'

Reportage van een
heiligverklaring

DE BETEKENIS VAN TITUS BRANDSMA

colofon Radboud Magazine

is het kwartaalblad voor alumni en relaties van de Radboud Universiteit

Redactieadres (ook voor adreswijzigingen)

Marketing & Communications
Postbus 9102 | 6500 HC Nijmegen
Tel: 024-361 22 30
E-mail: info@alumni.ru.nl

Redactie

Paul van den Broek (bladcoördinator),
Eva Naus

Medewerkers aan dit nummer

Vincent Decates,
Susanne Geuze,
Jos Joosten,
Ken Lambeets,
Michiel van Lierop,
Bea Ros,
Hester Voddé,
Wout Waanders,
Machiel van Zanten (eindredactie),
Peter Zunneberg

Fotografie

Dick van Aalst,
Bert Beelen,
Duncan de Fey,
Erik van 't Hullenaar,
NWO

Illustraties

Esther Aarts

Vormgeving en opmaak

Gloedcommunicatie, Nijmegen
www.gloedcommunicatie.nl

Drukwerk

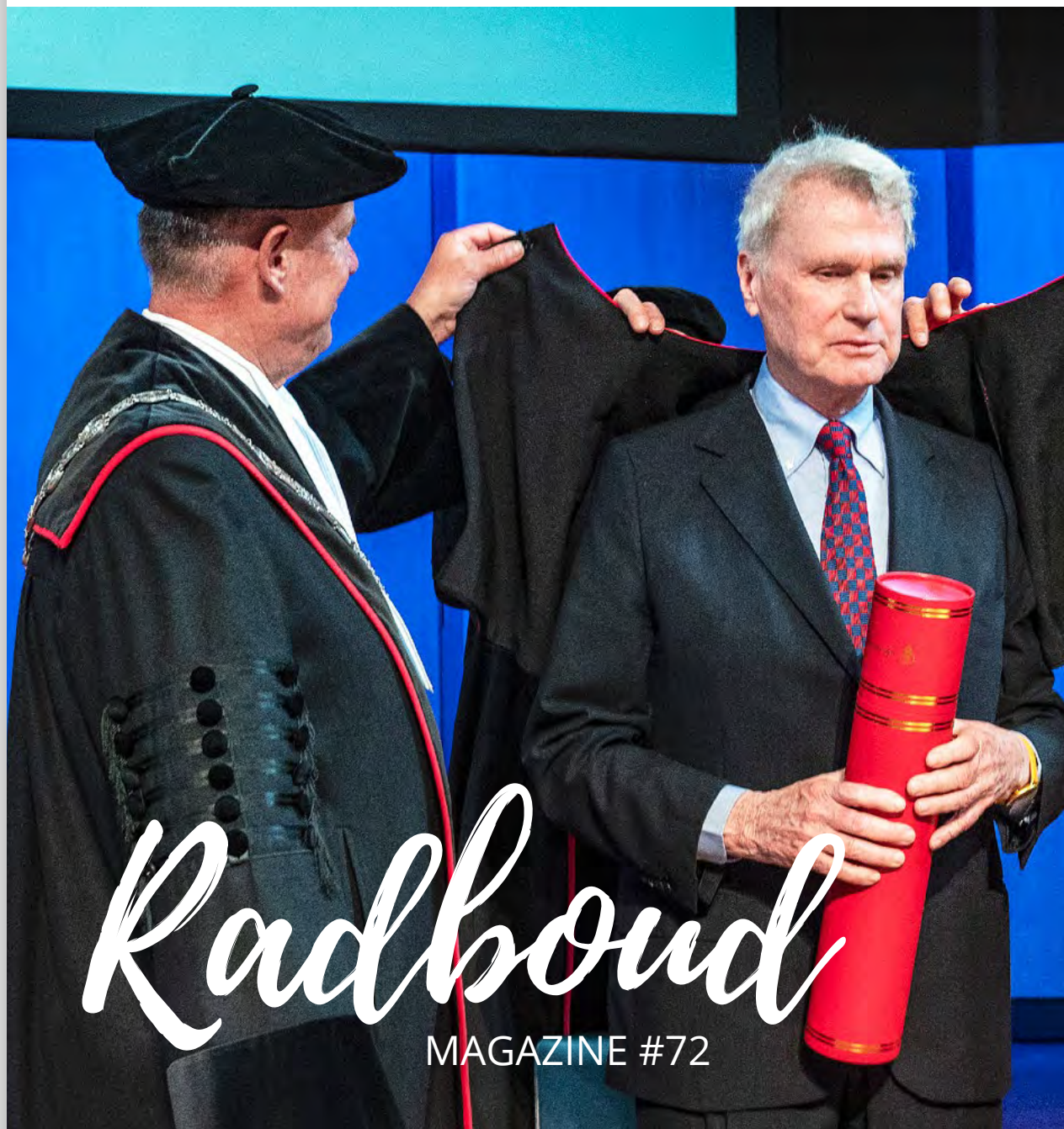
Zalsman B.V.

Radboud Magazine wordt gedrukt op houtvrij offset en verpakt in milieuvriendelijk rietsuikerfolie. Drukkerij Zalsman B.V., levert met 'CO₂-neutraal a la Zalsman' een bijdrage aan een beter milieu en een betere wereld.

Redactieraad

prof. dr. Otto Boerman (voorzitter),
Marian Bogaard (secretaris),
prof. mr. Paul Bovend'Eert,
Rob Janssen, MA,
drs. Koen Overeem,
prof. dr. Floris Rutjes,
prof. dr. José Sanders,
drs. Mascha van Vark,
dr. Hartger Wassink

Radboud

MAGAZINE #72

REDACTIONEEL

VAN MULO TOT EREDOCTOR

'Eredactor, daar had ik op de mulo in Hilversum toch niet van kunnen dromen. Adje Doet Heel Druk, stond er in de marge van mijn laatste lagere schoolrapport. De enige van de klas die geen toelatingsexamen voor de middelbare school mocht doen. Een sociale kras van jewelste.' Aldus de opening van de dankrede van Adriaan van Dis bij de ontvangst van zijn eredoctoraat op 11 mei, hoogtepunt van de campagneweek 'Nijmegen Taalhoofdstad'. Van Dis is er gekomen, zo duidde hij in zijn rede zijn leerschool ('Je kop openen voor andere culturen'), gevolgd door een verwijzing naar de nieuwe zorgen over het leesonderwijs in dit

land. 'In deze tijd van tegenstellingen, waarin we elkaar liever verketteren dan naar elkaar luisteren, zou een nieuwe leesrevolutie ons passen.' Drie internationale vluchtelingstudenten laten in dit nummer zien hoe ze hún kop openen voor andere culturen door zich onder te dompelen in studieprogramma's van de Radboud Universiteit. De rede van Van Dis slaat nóg een bruggetje naar een hoofdverhaal in deze editie: de reportage over de heiligverklaring van Titus Brandsma, op 15 mei in Rome. Van Dis memoreerde in zijn rede Titus als een van 'de moedige mensen in de bijna honderdjarige geschiedenis van deze universiteit'. We waren erbij in Rome, in het kielzog van onderzoeker Inigo Bocken van het Titus Brandsma

Instituut, die al jaren werkt aan een wetenschappelijke biografie over Titus (die volgend jaar verschijnt). Lees even mee met de loftuiting van Bocken over Titus: 'Hij had een onnavolgbare beweeglijkheid waardoor je hem ook nooit kon vastpinnen. Dat moet ook weleens tot irritatie geleid hebben, maar hij bracht wel beweging in waar hij mee bezig was. Dat onnavolgbare ervaar ik ook bij het schrijven van de biografie. Telkens denk ik: ja, zo dacht Brandsma, en dan komt er toch weer iets uit een andere hoek aanwaaien.'

Natuurlijk hopen we dat ook deze editie iets uit een andere hoek laat aanwaaien. En anders doet de prachtige rede van Adriaan van Dis dat wel. Die is na te lezen op www.ru.nl/taalhoofdstad.

INHOUD

Eredocoraat Adriaan van Dis
< bezegelt 'Nijmegen
Taalhoofdstad'

- 6** Bureau Duwtje wijst de weg naar een betere wereld
- 12** Batavierenvrienden kunnen elkaar volledig vertrouwen
- 14** Oekraïne: deskundigen duiden Poetins plannen
- 20** Beeld: vluchtelingstudenten vertellen over hun leven en toekomstdromen
- 24** Hoogste onderscheidingen voor twee topwetenschappers
- 27** Prozadebuut Frouke Arns over de mens achter de vluchteling
- 28** Biograaf Inigo Bocken ontroerd door heiligverklaring Titus Brandsma

OUD EN NIEUW: WISSELING VAN DE WACHT BIJ **TANDHEELKUNDE**

ZIE PAGINA 34

kortnieuws

TEKST PAUL VAN DEN BROEK EN HESTER VODDÉ

Eindelijk weer Radboud Rocks

Na twee jaar afwezigheid kon in mei het campusfestival Radboud Rocks weer losbarsten. Er kwamen een kleine drieduizend mensen op af, ongeveer evenveel als bij de laatste editie, in 2019.

RABBOUD UNIVERSITEIT

Titus Brandsma geëerd met twee plaquettes

De heiligverklaring van Titus Brandsma in mei is in Nijmegen onder meer gevierd met de onthulling van een aantal plaquettes. De werkgroep Literaire Bakens onthulde op de laatste dag van mei bij het Titus Brandsma Memorial in de binnenstad een tekst van Titus zelf: een dagboekfragment uit zijn laatste dagen in Dachau. Ook op de campus werd op 31 mei een tekst van Titus onthuld, aangebracht op een plaquette bij zijn standbeeld bij het Cultuurcafé. Deze plaquette memoreert tevens de dag van zijn heiligverklaring: zondag 15 mei 2022. Zie pagina's 28 t/m 32 voor een reportage over de heiligverklaring.

ONDERZOEK

Subsidie van 97 miljoen euro voor robotlab

Een onderzoeksprogramma dat inzet op de bouw van een revolutionair robotlab krijgt een bijdrage van 97 miljoen euro uit het Nationaal Groeifonds. Met deze subsidie kan Nederland zich positioneren als wereldwijde koploper op het gebied van de chemische robotica in combinatie met kunstmatige intelligentie. Het programma 'Robotlab: de revolutie van zelfdenkende moleculaire systemen' staat onder leiding van Wilhelm Huck, hoogleraar Fysisch-organische chemie aan de Radboud Universiteit. De subsidie wordt aangewend voor een uniek en volledig geautomatiseerd lab ter bestudering van complexe moleculaire systemen. Het is een samenspel van chemisch onderzoek, hoogwaardige technologie (robotica) en kunstmatige intelligentie (big data en zelflerende systemen). Deze combinatie maakt volgens

Huck baanbrekende experimenten mogelijk. "Dit gaat zorgen voor een transformatie in deze tak van chemie." Het lab, te ontwikkelen samen met Fontys Hogeschool Eindhoven, is voorzien op de Novio Tech Campus in Nijmegen.

RABBOUD UNIVERSITEIT

Honderd jaar Radboud Universiteit

Op 17 oktober 2023 bestaat de Radboud Universiteit honderd jaar. Het bijbehorende lustrum heeft als thema 'van betekenis' en omvat een groot scala aan activiteiten, in het bijzonder in de maanden mei en oktober. De week van 8 tot en met 14 mei staat in het teken van diverse feesten, voor allerlei doelgroepen. Denk aan een galadiner, een project met basisscholen, een wetenschapsfestival in Doornroosje en als klapper het campusfestival Radboud XL. De 'echte' verjaardag wordt gevierd op 17 oktober, met de diesviering, de benoeming van eredoctores en met culturele activiteiten. In de aanloop naar het lustrum verschijnen er verschillende publicaties en komt er een tentoonstelling in het Valkhofmuseum. In ontwikkeling is nog een groot cadeau aan de stad Nijmegen, als uitdrukking van het lustrumthema 'van betekenis'.

Radboud Universiteit
SINCE 1923

UNIVERSITEIT EN STAD

Universiteit en Valkhofmuseum slaan handen ineen

De Radboud Universiteit en Museum Het Valkhof gaan intensiever samenwerken. Dat uitte zich op 9 mei in de ondertekening van het convenant 'Bruggen

"HET IS FANTASTISCHE TECHNOLOGIE DAT WE DIT SOORT PLAATJES KUNNEN MAKEN. JE DENKT ALLES TE KUNNEN METEN, MAAR DIEZELFDE TECHNOLOGIE VERTELT ONS: TOT HIER EN NIET VERDER."

HOOGLERAAR ASTROFYSICA HEINO FALCKE OVER HET NIEUWE BEELD VAN HET ZWARTE GAT, DIEP IN HET HEELAL, TEVENS ILLUSTRATIE VAN DE GRENZEN VAN ONZE KENNIS.
Op1, 12 mei 2022.

Schevevingen, 27 januari 1942

Er was eigenlijk geen cel voor mij klaar. Maar er is ook niet veel aan klaar te maken. Een krauk met water kreeg ik, een handdoek en nog een doekje om wat schoon te maken of als servet, dat weet ik niet. Omdat er was opgebeeld, dat ik nog eten moest, kreeg ik een klein broodje, dat ook voor den volgende morgen dienen moest en een tinnen beker met tapte-melk, op tafel stond een tinnen wasbakje met water, op het bed – een stroozak twee dekens, ik moest me maar zien te redden. Hoewel het licht op de andere cellen om acht uur uitgaat, zou men mijn licht nog even aanlaten, een halfuur langer.

Titus Brandsma, *Mijn cel. Dagorde van een gevangene*, 1944
www.literairebakensnijmegen.nl

IN DE MEDIA ANTROPOLOOG YVON DE REUVER

'Het goede nieuws vermindert de nieuwswaarde'

slaan'. Door eerdere tentoonstellingen en projecten bestond al langere tijd de wens om structureel samen te werken. Aan de wieg hiervan staat Johan Oosterman, hoogleraar Oudere Nederlandse letterkunde en programmadirecteur van Radboud Erfgoed. "Vanuit dat programma was er behoefte aan een partner in de stad die een podium kan bieden aan kunst en wetenschap." Het eerste resultaat van de intensievere samenwerking is 'Orde & Chaos', een minitentoonstelling in het Valkhofmuseum over migratie, samengesteld door studenten. Een van de betrokkenen is masterstudent Literary Studies Katelijn Vooijs. "Om situaties uit de actualiteit te kunnen begrijpen, moet je ook de geschiedenis kennen. Je kunt theoretische bronnen lezen, geschreven door academici, maar oude objecten voegen context toe." Oosterman droomt al hardop over gezamenlijke tentoonstellingen. "Maar denk ook aan openbare colleges in het museum, denktanks met studenten, bijdragen vanuit het museum aan een festival rond het eeuwfeest van de universiteit in 2023 of gastcolleges door de conservatoren."

In haar promotieonderzoek rekt antropoloog Yvon de Reuver af met het stereotiepe beeld van de getraumatiseerde en gefrustreerde oorlogsveteraan. Veteranen voelen zich vooral onbegrepen, een boodschap die moeilijk landt in de media. De Reuvers proefschrift haalde Radio 1, het *Reformatisch Dagblad* en lokale media.

Buitenpromovendus Yvon de Reuver is verbonden aan het Veteraneninstituut, en kent dus de vooroordelen over uit de oorlog teruggekeerde soldaten: dat ze anderen hebben doodgeschoten of psychische problemen hebben. Het brede publiek uit weliswaar zijn waardering over veteranen, maar bij veel van hen komt die waardering niet binnen. Zij voelen zich vooral onbegrepen, concludeert De Reuver, die voor haar onderzoek bijna vijftig oud-militairen interviewde die dienden in missies in Libanon (1979-1985), Srebrenica (1994-1995) en Uruzgan (2006-2010).

In gesprekken met journalisten moest De Reuver moeite doen het door haar gevonden beeld uit te dragen: "Veel vragen waren gericht op vermeende ervaren problemen. De gesprekken gingen al snel over het posttraumatisch stresssyndroom waar veel veteranen mee zouden kampen, of de hoge idealen waarmee zij op missie zouden zijn gegaan. Mijn conclusie schuurt met wat journalisten willen horen, ik moest mijn best doen om de nuance overeind te houden."

Haar verhaal heeft de media wel gehaald, maar in mindere mate dan gehoopt. Dat kan te maken hebben met het "goede nieuws dat de nieuwswaarde vermindert", maar ook met de timing. Het liefst was De Reuver gepromoveerd rondom de landelijke Veteranendag eind juni, maar dat lukte niet. "Er zijn momenteel natuurlijk ook veel urgentere zaken aan de hand in de wereld, zoals de oorlog in Oekraïne." Goed begrip voor de inmiddels honderdduizend veteranen in Nederland is van belang voor hoe zij erkenning en waardering vanuit de samenleving ervaren, een van de doelstellingen van het veteranenbeleid. Daarom zal De Reuver vanuit het Veteraneninstituut blijven strijden tegen de vooroordelen want zoals bij meer groepen, geldt ook hier: dé veteraan bestaat niet.

"Veel mensen zoeken elkaar op, anderen juist helemaal niet." Hoewel de weerklank iets minder was dan gehoopt, blikt ze toch met voldoening terug, te meer daar haar onderzoek onder de veteranen zelf goed is geland. "Ik ken het instituut dus ik wist wel dat mijn onderzoeksresultaten zouden aanslaan, maar de reacties waren nog enthousiaster dan ik had verwacht."

UNIVERSITEIT EN STAD

Vrede van Nijmegen Penning voor Frans Timmermans

Eurocommissaris Frans Timmermans heeft op 12 mei in De Vereniging de Vrede van Nijmegen Penning gekregen vanwege zijn inzet voor vrede en samenwerking in Europa. Timmermans maakt zich al jaren sterk voor internationale samenwerking en het belang van internationale instituties voor het oplossen van problemen. Tevens zet de Radboud-alumnus zich in voor solidariteit, homorechten, diver-

siteit, gelijkheid voor vrouwen en bescherming van mensenrechtenactivisten. Al als Tweede Kamerlid – in twee periodes tussen 1998 en 2012 – was Timmermans nauw betrokken bij de ontwikkelingen in Europa, onder meer als lid van de Europese Conventie die de Europese grondwet voorbereidde. Momenteel is hij vicevoorzitter van de Europese Commissie en werkt hij aan de Green Deal, om op Europees niveau de gevolgen van klimaatverandering aan te pakken. De tweejaarlijkse Vrede van Nijmegen Penning wordt uit-

gereikt aan een internationale hoofdrolspeler die zich inzet voor Europa. Eerdere laureaten: Jacques Delors (2010), Umberto

Eco (2012), Neelie Kroes (2014), het Europees Hof voor de Rechten van de Mens (2016) en Paul Polman (2018).

FRANS TIMMERMANS ONTVANGT DE PENNING UIT HANDEN VAN BURGEMEESTER HUBERT BRULS. LINKS FEESTREDENAAR MINISTER HOEKSTRA.

'Iets simpels is vaak het moeilijkst'

Zelden is een stage-ervaring zo snel uitgemond in een succesvol bedrijfsmodel: Liza Luesink en Joyce Croonen hebben het geflikt met hun bureau Duwtje, dat de theorie van gedragsverandering omzet in adviezen voor een betere wereld. "De beste oplossing is zó logisch dat iedereen denkt: waarom ben ik daar zelf niet opgekomen?"

TEKST PAUL VAN DEN BROEK | FOTOGRAFIE DUNCAN DE FEY

LISA LUESINK (LINKS) EN JOYCE CROONEN

Alles aan Duwtje is wat we in goed Nederlands *easy to like* noemen: Hanzestadje Zutphen, waar het bureau is gevestigd, is synoniem voor schilderachtig; het bedrijfspand aan de rand van het stadshart is een hip, in garagestijl gestoken voormalige dagbesteding; de twee directeuren die ons op een mooie vrijdagochtend in mei verwelkomen, zijn toonbeelden van blijde gastvrijheid. En wie valt er niet voor de charmes van de bestaansgrond van Duwtje: bedrijven of organisaties die hun medewerkers of klanten de weg willen wijzen naar een betere wereld (duurzamer kopen, meer bewegen en ander moois), kloppen bij Duwtje aan voor realisatie van het gewenste kuddegedrag. Kortom: een wereld waar goede bedoelingen worden omgezet in klinkende resultaten. Geen sinecure, aldus een van de promo-uitingen van Duwtje: '80 procent van de mensen heeft goede vooremens, 8 procent realiseert ze.'

DUWTJE-EFFECT

Het pand toont deze ochtend zijn laatste sporen van een bedrijfsfeestje de avond ervoor, met snijplankjes en een aangebroken fles rode wijn in samenspel met opgetaste stapels boeken en andere uitingen van het Duwtje-effect. Aan de wand onthult een poster dit effect in een notendop: twee verschillende duwtjes voor duurzamer koopgedrag voor de HEMA in Zutphen. Duwtje één: klanten krijgen bij de schappen met gewone kleding beelden te zien van het schadelijke en verspillende standaard katoen, met als tweede duwtje een beloning: bij aankoop van drie duurzame spullen mag je naar huis met een speciale HEMA-tas, met als opschrift 'Duurzame kleding? Het zal me WEL worst wezen'.

De hamvraag behandelt de poster ook: heeft het bedachte duwtje het gewenste effect? Lees even mee: 'Bij artikelen waarbij de prijs gelijk of iets duurder was dan het niet duurzame alternatief, nam de verkoop met maar liefst 21% toe.'

"Als je naar het eindresultaat kijkt, lijkt het zo simpel wat we doen", zegt Liza Luesink.

"Maar", zegt Joyce Croonen, "dan moet je beseffen dat er een fase aan voorafgaat als we een opdracht aannemen: we maken een nauwkeurige studie van de omgeving, we analyseren het gedrag, en pas daarna gaan we om tafel om over oplossingen na te denken. Dat laatste is de creatieve fase. En als de opdrachtgever dat wenst, maken we ook nog een effectstudie van de gerealiseerde oplossingen."

LIZA LUESINK:

'Elke grote verandering begint met kleine stapjes'

Het idee voor Duwtje is ontstaan tijdens de studie: beide oprichters hebben een master sociale psychologie afgerond, die naadloos overging in het echte werk. Het scharnier tussen afstuderen (in 2009) en de oprichting van Duwtje één jaar later, was een stage bij de Belastingdienst. Die beviel zó goed dat deze uitmondde in de oprichting van een nog zelden vertoond 'gedragsteam', lees: een eigen clubje mensen binnen de dienst om te stimuleren dat notoire uitstellers hun aangifte tijdig invullen. Een van hun oplossingen: het aanbrengen van een persoonlijke post-it op de blauwe envelop, 'met de groeten van de belastingmedewerker'. Al na twee jaar durfden de dames de stap aan naar een eigen bureau. Dat is inmiddels twaalf jaar geleden.

Het gedragsteam van de Belastingdienst heeft kennelijk de uitglijers binnen het team-Toeslagen niet kunnen voorkomen.

Croonen: "Het team is uit elkaar gevallen. Er zijn nog wel mensen die deskundig zijn op het terrein van gedragsverandering, maar nu versplinterd over de dienst."

Jeuken jullie handen niet om een opdracht aan te nemen van de Belastingdienst? Ze lijken jullie hard nodig te hebben.

Luesink: "Dat zouden we wel willen. Weet je wat het is met een interne afdeling: die raakt hoe dan ook besmet met de gewoontes binnen zo'n logge organisatie. Het is dan lastig om out of the box nieuwe wegen in te slaan."

Croonen: "De medewerkers van de dienst zijn dagelijks bijna alleen maar bezig met de afwijkingen van de aangiftes, de vertragingen, de fraudegevallen. Die vormen vijf procent van alle aangiftes."

Luesink: "Als je dag en nacht bij zo'n dienst werkt, heb je geen besef meer dat het bij 95 procent van alle aangiftes gewoon goed gaat. Je beeld vertroebelt door je dagelijkse werk. Daarom heeft een frisse blik van buiten, zoals Duwtje die kan bieden, altijd een meerwaarde."

Croonen: "Daar komt het creatieve proces nog bij. >

**ALS JE DOET WAT
JE ALTIJD DEED,
KRIJG JE WAT
JE ALTIJD KREEG**

#DUWTJENODIG

JOYCE CROONEN:

'Ik zou graag eens aan de slag gaan met een partij als Zara'

Gedragdeskundigen zijn vooral goed in de analyse. De probleemstelling krijgt zo'n afdeling goed voor elkaar, maar onderschat niet het proces aan het einde. Het moeilijkste is om oplossingen te bedenken."

Luesink: "En het uitwerken van de oplossingen. Een opdracht kan alleen een succes worden als het zowel inhoudelijk als creatief deugt. Wij hebben niet voor niks eigen designers in dienst."

SUCCESVERHALEN

Op tafel komen kaartjes die ogen als een ouderwetse parkeerschijf, waarmee je met een wijzertje de eindtijd van het parkeren kunt aangeven. Een fraai eigen ontwerp van Duwtje, dat heel wat vóóten in de aarde had vanwege overheidsregels die voorschrijven dat je geen parkeerschijven mag namaken. De kaartenset is het eindresultaat van een opdracht van de TU Delft. Het probleem: studenten claimden een studiewerkplek, verlieten die tussentijds en hielden dan urenlang nodeloos een plek bezet die anderen graag hadden benut. Dankzij de kaarten, waarop de student die even vertrekt precies kan aangeven hoe lang de plek vrij is, worden de studieplekken inmiddels veel beter benut.

Croonen: "Omdat we voor Delft werkten, dachten we de hele tijd dat we met een technische oplossing moesten komen. Iets digitaal. Maar dat werkte allemaal niet. Toen kwamen we met de oplossing van de parkeerschijf. Die bleek wel effectief en was veel minder complex."

Luesink: "Iets simpels is vaak het moeilijkst."

Croonen: "Dat de oplossing achteraf gezien zó logisch is, dat iedereen denkt: waarom ben ik daar zelf niet opgekomen?"

De parkeerschijf voor de TU Delft is een van de succesverhalen van Duwtje die sinds 2021 verzameld zijn in het boek *Duwtje in de juiste richting*. In deze mix van theorie en praktijk verhalen Luesink en Croonen over de vier knoppen van gedragsverandering (gemak, weerstand, normen en motivatie), die ze inkleuren met een bloemlezing van afgeronde projecten. Zoals een project in de agrarische sector, over de achterstallige aanlevering van de mestbrieven (oplossing: werken met digitale brieven, want echte brieven worden smerig). Of een opdracht van de gemeente Deventer, over een plein waar bezoekers en bewoners al te gemakkelijk hun afval lieten slingeren (oplossing: een fotogalerij op het plein met portretten van bewoners, met blikken die beter gedrag afdwingen). Het prachtig vormgegeven boek moet je tijdens het doorbladeren steeds van richting veranderen, een illustratie van het credo van Duwtje: 'Als je doet wat je altijd deed, krijg je wat je altijd kreeg.' Luesink wijst op de slogan, die ook prijkt op het raam naast de entree. "Het wordt tijd voor iets nieuws. We willen een ander motto."

Croonen doet ter plekke het voorstel om de lezers te laten meedenken: "Bedenk in één zin een motivatie om een andere richting in te slaan. Drie goede inzendingen belonen we met een gratis boek." De theorie van gedragsverandering – in academische taal: nudging – stamt uit onderzoek uit de Verenigde Staten. Onder meer

Nijmeegse sociaal psychologen hebben in onderzoek en onderwijs ruim baan gemaakt voor nudging, waar Duwtje nu de vruchten van plukt.

Luesink: "Wij doen letterlijk wat we geleerd hebben. Elke dag, al twaalf jaar lang."

Croonen: "We wilden niet in de ivoren toren blijven. Nu kunnen we in praktijk brengen wat we hebben geleerd over ons brein, hoe gedrag werkt. Zo kunnen we in het echte leven dingen veranderen."

Luesink: "De aandacht voor onderzoek blijft. Wij proberen in onze opdrachten altijd een effectstudie mee te nemen."

Croonen: "We ondernemen ook pogingen die studies naar de universiteit te brengen. Maar dat is een uitdaging. Hoe maak je aannemelijk dat onze interventie dé oorzaak is van de gedragsverandering? Er spelen in de echte praktijk steeds zoveel factoren mee."

Nudging is in de literatuur niet onomstreden. Hoe strookt het sturen op ander gedrag met de vrijheid, waar eindigt gewenst gedrag en begint de manipulatie? En wat is eigenlijk 'gewenst' gedrag? Met nudging kun je immers alle kanten op, ook mensen juist te veel of 'verkeerde' dingen laten kopen, of stimuleren tot aanschaf van ongezond voedsel. Zie de schappen met snoepgoed bij de kassa's en de gezonde, vaak duurere producten op de hoogste en laagste schappen – niet op ooghoogte. "Daar hoeft geen nudging aan te pas te komen", reageert Luesink. "Supermarkten weten gewoon uit de praktijk wat kopen uitlokt. Dat heet kapitalisme."

PRIMARK

Waar legt Duwtje de grens? Kan iemand aankloppen om zijn of haar huwelijkspartner af te helpen van ergerlijk gedrag, en een duwtje in een andere richting te geven? Antwoord: nee, Duwtje werkt alleen aan groepsprocessen. Kan een keten als Primark of Action aankloppen om klanten te bewegen nog langer in de winkel te blijven en meer te kopen? Opnieuw een afwijzing. "Duwtje doet alleen dingen waar we zelf in geloven", zegt Croonen, "waar we als team in geloven. Als er twijfel is, zitten we hier met z'n allen om tafel om een opdracht te bespreken."

Luesink: "Het gaat ons om een duurzamere, gezondere wereld, met minder verspilling."

Croonen: "Als het alleen maar om economische groei gaat, zeggen we nee. Je kunt met zulke opdrachten een paar jaar lekker verdienen, maar op termijn zijn we dan gezien."

Luesink: "De wereld een beetje mooier maken, dát geeft ons energie."

Bureau Duwtje

Liza Luesink en Joyce Croonen stonden in 2010 aan de wieg van bureau Duwtje, inmiddels vijftien mensen sterk. In de loop van twaalf jaar hebben zij hun methodes succesvol toegepast in meer dan honderd kleine en grote organisaties, zo meldt hun website. Duwtje levert naast een adviespraktijk ook workshops en opleidingen. In 2021 verscheen hun boek *Duwtje in de juiste richting*. Het boek leert je in vier stappen zelf aan de slag te gaan 'met de 16 meest effectieve gedragstechnieken'. Te bestellen via de website: www.duwtje.com.

Duwtje geeft drie boeken weg aan de beste inzendingen voor een nieuw motto, als opvolger van 'Als je doet wat je altijd deed, krijg je wat je altijd kreeg'. Inzendingen sturen aan: info@duwtje.com.

Dat idealisme wil niet zeggen dat een onderneming als McDonald's per se de deur wordt gewezen. Voor aanmoediging van bestellingen van de salades of de McVegan ben je bij Duwtje aan het juiste adres.

Is er een voorbeeld van een opdracht waar jullie over aarzelen?

"We werden benaderd door een energieleverancier die zich voordeed als een groene partij. In het gesprek bleek echter al snel dat het meer om greenwashing ging", zegt Luesink.

Croonen: "Sterker nog, ze richtten zich puur op geld verdienen: zoveel mogelijk klanten binnenhalen."

Luesink: "We stonden heel snel weer buiten. Vervolgens hebben we, tegen gereduceerd tarief, de lokale groene energiecoöperatie geholpen met een actie om meer klanten binnen te halen."

Wat is jullie nog onvervulde droomopdracht?

Luesink: "Hoe stimuleer je dat we bij de aanschaf van kleding niet alleen naar nieuw kijken, maar ook naar hergebruik, het delen van kleding. In zulke initiatieven zou ik heel graag m'n tanden willen zetten."

Croonen: "We werken nu veel voor de overheid. Ik zou graag eens met een partij als Zara aan de slag gaan, om duurzame aankopen te stimuleren."

Luesink: "Er ligt nu een opdracht van Jumbo om duwtjes te geven aan de aankoop van streekproducten. Dat is een pilot in een filiaal in Twello. Het zou prachtig zijn als dit landelijk werd uitgerold."

Worden jullie nooit moedeloos: er gaan miljarden euro's naar duwtjes in de verkeerde richting en jullie zijn bezig met een Jumbo in Twello.

Luesink: "Je moet ergens beginnen. Elke grote verandering begint met kleine stapjes."

Beiden verwijzen naar het begin van hun succes: het gedragsteam van de Belastingdienst. Ons team had een typering, zegt Croonen: "Speedbootjes die de olietanker van koers konden laten veranderen." ■

Op 30 april beleefde de Batavierenrace haar halve-eeuwfeest. Negentien jaar eerder ontmoetten **Viola Mashoed** (die studeerde in Enschede) en **Rob Vaessen** (student uit Nijmegen) elkaar in de organisatie van de 31^e versie. Ze hadden direct een klik die leidde tot een vriendschap voor het leven.

TEKST PETER ZUNNEBERG | FOTO ERIK VAN 'T HULLENAAR

VRIENDEN VOOR HET LEVEN

"Goh, dat heb ik nooit geweten." Viola Mashoed is stomverbaasd als Rob Vaessen vertelt dat hij nooit heeft meegelopen in de Batavierenrace. "Ik heb niet zoveel met hardlopen. Toen wij met de organisatiecommissie in Londen waren, deden we mee met de Hyde Park Relays, ook een estafettewedstrijd", vertelt Rob. Lachend: "Mijn bijdrage was geen groot succes."

Het organiseren van de Batavierenrace deed je destijds in twee jaar: eerst als parttimer en het jaar daarna fulltime. Rob was in 2003 parttimer, toen Viola fulltime betrokken was. Viola: "De penningmeester was net opgestapt en hij had er een behoorlijke puinhoop van gemaakt." "Wij kregen toen samen de taak om dat weer op orde te brengen", vult Rob aan. "Toen hebben we ook ontdekt wat we aan elkaar hebben."

Het organiseren van een estafettewedstrijd over 175 kilometer is geen sinecure. "Er is zó veel waar je rekening mee moet houden", zegt Viola. "Je hebt contact met alle gemeentes waar het parcours doorheen loopt, je moet sponsors regelen, zo'n vijfhonderd vrijwilligers werven en aansturen, slaappleatsen regelen, en dan is er ook nog het afsluitende feest voor een paar duizend studenten." "Voor je studie heb je dat jaar nauwelijks ruimte", zegt Rob, die nog altijd in het stichtingsbestuur van de race zit. "Daarom krijg je ook compensatie voor je studievertraging. Maar de toenemende druk op studenten – met stages en studeren in het buitenland – maakt het wel moeilijker om mensen te vinden voor de organisatie. Uitbesteden is geen optie. De Batavierenrace is voor studenten en door studenten. We vinden dat dat zo moet blijven." Over hun motivatie om bij te dragen aan de organisatie is Viola het stelligst. "Ik wilde niet alleen maar studeren, maar ook iets praktisch doen. En ook iets met sport. Het was een

prachtige ervaring, waarvan ik misschien wel meer geleerd heb dan van mijn studie." Rob, voor wie de Batavierenrace wat meer toevalig op zijn pad kwam, herkent dat. "Het is echt hard werken. Dus een vergadering moest gewoon strak en zakelijk."

Hard werken ging samen met ontspanning. "Samen biertje drinken, grappen en grollen", herinnert Viola zich. "Ik heb eens een keer een 1 aprilgrap uitgehaald die niet zo heel goed viel. Namens de gemeente Nijmegen had ik een mail gestuurd dat de race niet door kon gaan. In Nijmegen meteen grote paniek."

Rob: "Misschien had dat ook te maken met cultuurverschillen. In Nijmegen vonden we de Enschedeërs maar nerds, terwijl zij van ons vonden dat we niets van techniek wisten." "Dat is mij eigenlijk nooit zo opgevallen", reageert Viola. "Als vrouw in een niet-technische studie kreeg ik daar misschien wat minder van mee."

Een heldere en tegelijk ook pijnlijke herinnering is voor Viola een prijsuitreiking. "De winnaars bleken verkeerd te zijn gelopen. Daarom moest ik op het podium vertellen dat zij gediskwalificeerd waren. Dat was wel heel moeilijk, maar ik heb dat toch gedaan. De meeste trots voelde ik telkens bij de finish, het moment dat alles samenkomt, waarvoor je een jaar lang hard gewerkt hebt."

In alle hectiek van de organisatie ontdekten Viola en Rob dat ze ook geregeld behoefte hadden aan rust. "Daarom gingen we regelmatig de natuur in, iets wat we nog steeds doen. En we spreken ook nog regelmatig af om samen te eten of een stuk te gaan wandelen", zegt Rob. "En we kunnen heel goed met elkaar praten, ook over persoonlijke zaken. Door die opgestapte penningmeester ontdekten we vrij snel dat we elkaar volledig kunnen vertrouwen." ■

Uw Radboud-vriendschap
ook in deze rubriek?
Mail naar de redactie:
info@alumni.ru.nl

VAN BOVEN NAAR BENEDEN:

VIOLA MASHOED (VEGHEL, 1979)

WOONT: IN NEDERHORST DEN BERG

STUDEERDE: TOEGEPASTE COMMUNICATIEWETENSCHAP (1999-2006) AAN DE UNIVERSITEIT TWENTE

WERKT: ALS FREELANCE MARKETEER

ORGANISEERDE

BATAVIERENRACE: 2002-2003

ROB VAESSEN (HEERLEN, 1982)

WOONT: IN BORNEBROEK

STUDEERDE: BEDRIJFSKUNDE, 2000-2008

WERKT: ALS HOOFD STUDENT AFFAIRS, RADBOUD UNIVERSITEIT

ORGANISEERDE

BATAVIERENRACE: 2003-2004

'WE ONTDEKTE SNEL
DAT WE ELKAAR
VOLLEDIG KUNNEN
VERTROUWEN'

Dit zeggen experts over de oorlog in Oekraïne

Een paar maanden na de Russische inval in Oekraïne lijkt vrede ver weg. We vroegen vier Radboud-onderzoekers om het conflict te duiden. En: hoe komen we tot duurzame vrede in Europa?

TEKST MICHEL VAN LIEROP EN SUSANNE GEUZE | ILLUSTRATIE ESTHER AARTS

DE POLITICOLOOG
'We weten nog steeds niet goed wat Poetin wil'

Een snelle uitweg uit het conflict in Oekraïne? Dat is een illusie, zegt Bertjan Verbeek, hoogleraar Internationale betrekkingen. "Ik ben bang dat het heel moeilijk wordt om een permanente oplossing te vinden."

Aan het begin van de oorlog bood een symbolische concessie aan Rusland misschien nog uitkomst, zegt Verbeek. "Bijvoorbeeld de belofte dat Oekraïne nooit lid zou worden van de NAVO. Maar op dat voorstel zijn de Russen niet eens ingegaan. Inmiddels is de relatie met Rusland zo beschadigd, dat er binnen het Westen nauwelijks animo is om überhaupt nog concessies te doen."

GROTE VERKLARING

De vraag is ook, zegt de politicoloog, welke permanente oplossing Rusland zelf voor ogen heeft. "Wat zijn zij bereid om in te leveren? Ik zie ze de Krim of de Donbas nog niet opgeven. Daar hebben ze qua geopolitiek of onderhandelingskracht geen enkel belang bij." We weten sowieso nog steeds niet goed wat Rusland wil, benadrukt de hoogleraar. "Dat is een van de dingen die mij verrast hebben de afgelopen maanden: we missen nog altijd de grote verklaring waarom Poetin Oekraïne is binnengevallen. Tenzij je gelooft dat >

BERTJAN VERBEEK

hij de grenzen van de oude Sovjet-Unie wil herstellen. Ik heb verder geen bewijs voor of tegen dat idee – dat is dus juist het gekke. We weten het niet.” Het verbaast hem ook dat westerse landen evengoed niet publiekelijk praten over hun doelen in Oekraïne. “Wat wil het Westen? Een staakt-het-vuren en terug naar de situatie van begin februari, een teruggave van de Krim aan Oekraïne en terug naar de situatie van voor 2014, of iets heel anders?”

VERSCHUIVING

In de opstelling van westerse landen ziet Verbeek wel een verschuiving: de NAVO bereidt zich erop voor om Oekraïne maanden, of zelfs nog jaren te steunen. “De Amerikaanse staatssecretaris van Defensie zegt dat men Oekraïne dusdanig wil gaan bewapenen, dat Rusland zich de komende vijftien jaar geen nieuwe militaire ‘avonturen’ kan veroorloven. Dat betekent een langdurige *proxy war* op het grondgebied van Oekraïne: legers graven zich in en vluchtelingen kunnen nog jaren niet terug naar huis.”

De Russen staan er militair gezien slecht voor – althans, slechter dan ze hadden verwacht. Op korte termijn biedt dat kansen op een staakt-het-vuren. “Maar dan zal er toch iets van een concessie richting Rusland gedaan moeten worden.” En wat dat op lange termijn betekent voor vrede en veiligheid in Oekraïne, is iets heel anders.

GERICHTE SANCTIES

Kunnen we Rusland aan de onderhandelingstafel krijgen met gerichte sancties tegen oligarchen en Poetins *inner circle*? Verbeek: “Als dat het doel was, is dat nog niet bereikt. Daarmee wil ik niet zeggen dat je het níét moet doen, want sancties zijn belangrijke symbolische maatregelen.”

Je kunt je natuurlijk afvragen of we er überhaupt nog op kunnen vertrouwen dat Rusland zijn afspraken nakomt. “Maar, zonder over te willen komen als verdediger van Poetin: zo denkt Rusland ook over ons. Vóór 2008 hintte de NAVO erop dat Oekraïne zich op termijn zou kunnen aansluiten. Dat is voor veel Russen een teken dat juist het Westen niet te vertrouwen is als het aankomt op de neutraliteit van Oekraïne en andere grenslanden.”

DERDE WERELDOORLOG

Sommige landen, waaronder China, hebben Rusland niet veroordeeld in VN-vergaderingen. Hoe moeten we dat zien? “China is een grote belanghebbende in dit conflict”, knikt Verbeek. “Een deel van hun handelsroutes, waar ze de afgelopen jaren miljarden in hebben geïnvesteerd, loopt door Rusland. Het voortslepen van de oorlog in Oekraïne levert China dus economische schade op. Aan de andere kant is militaire verzwakking van Rusland een kans om de Chinese aanwezigheid in Midden-Azië te versterken.” Tegelijkertijd, besluit Verbeek, moeten we beseffen dat veel zuidelijke landen deze oorlog zien als een regionaal conflict tussen noordelijke Europese staten. “Dat dit het mogelijke begin is van een derde wereldoorlog, is een eurocentrische gedachte.”

DE JURIST

‘Internationaal recht kun je niet goed afdwingen’

De taak van het internationale recht is om normen te stellen, vertelt Lize Glas, universitair hoofddocent internationaal en Europees recht. “Bijvoorbeeld de afspraak dat staten geen geweld tegen elkaar mogen gebruiken. Maar een geopolitieke politiemacht bestaat niet.”

Twee belangrijke gerechtshoven, het Europees Hof voor de Rechten van de Mens en het Internationaal Gerechtshof, hebben de oorlog in Oekraïne als onrechtmatig bestempeld en Rusland gesommeerd om zijn activiteiten in Oekraïne te staken. Maar daar heeft Poetin nog niet naar geluisterd. Glas: “Ik denk dat de kans ook klein is dat hij dat gaat doen.”

NALEVING

In principe zijn de regels van het internationaal recht net zo hard als de wetten van ons eigen Wetboek van Strafrecht, zegt de jurist. Maar de naleving ervan kan minder goed afgedwongen worden. Er bestaat geen geopolitieke politiemacht die een staat gevangen kan zetten. De Veiligheidsraad van de Verenigde Naties is een van de weinige instanties die de internationale orde enigszins kan bewaken. “Maar Rusland is daarin een van de permanente leden, en heeft dus veto-recht.”

Toch is het niet zo dat Rusland het internationaal recht helemaal niet meer erkent, benadrukt Glas. Het land is nog altijd partij bij verschillende internationale verdragen. “Alleen stelt Rusland dat de invasie van Oekraïne wél legitiem is binnen het internationaal recht. Volgens hen is er sprake van zelfverdediging en zouden ze etnische Russen in Oekraïne aan het redden zijn van genocide.”

Ook beweert Rusland dat Oekraïne eigenlijk geen soevereine staat is, maar een afvallige provincie. “Maar zelfs als die claims waar zouden zijn – en er is volgens mij niemand die dat serieus gelooft – dan vrijwaart

LIZE GLAS

hen dat alleen van Artikel 2 (4) van het VN-Handvest: dat staten geen geweld tegen elkaar mogen gebruiken. Rusland mag evengoed geen illegale wapens gebruiken of op grote schaal mensenrechten schenden!”

SANCTIES

Vanwege zijn acties is Rusland intussen uit de Raad van Europa gezet. Dat is een organisatie waar 46 landen lid van zijn; ook het Europees Hof voor de Rechten van de Mens valt eronder. Een land uitsluiten van deelname is de ultieme sanctie die dit orgaan op kan leggen. Glas: “Helaas betekent dit ook dat Rusland niet meer gebonden is aan het Europese mensenrechtenverdrag. Daarmee is een manier weggevallen om de regering ter verantwoording te roepen. De invasie in Oekraïne was echter zo’n schending van alles waar de Raad van Europa voor staat, dat de raad wel moest zeggen: tot hier en niet verder.”

Oekraïne is niet het enige Europese gebied dat bezet wordt door Rusland. Ook het Moldavische dwergstaatje Transnistrië is bezet, net als de regio’s Abchazië en Zuid-Ossetië in Georgië. “Rusland luistert op dit moment alleen naar het internationaal recht als het hen goed uitkomt. Gaan we daar niet tegenin, dan blijven er misschien maar weinig landen in Oost-Europa en de Kaukasus over.”

Als er uiteindelijk vrede komt, ligt er nóg een belangrijke taak voor het internationaal recht: de vaststelling of er sprake was van bijvoorbeeld oorlogsmisdaden of mensenrechtenschendingen. “Het verzamelen van bewijs is daarvoor essentieel.”

Vervolgens moeten we besluiten wat we willen doen met dat bewijs. “Wil Oekraïne alle Russische soldaten berechten? Slechts de bevelhebbers? Of moeten er waarheidscommissies ingesteld worden, die achterhalen wat er precies gebeurd is tijdens het conflict? Dat zijn belangrijke keuzes die Oekraïne zal moeten maken over hoe het na de oorlog verder wil.”

DE RELIGIEWETENSCHAPPER

‘Oorlog is niet goed te praten vanuit het christendom’

Oekraïne kenmerkt zich door zijn vermogen om tussen verschillende werelden te bestaan, stelt Alfons Brüning, directeur van het Instituut voor Oosters Christendom. “Juist dat vermogen gaat nu verloren.”

Christendom-expert Alfons Brüning kent Oekraïne goed: hij is er sinds 1990 zo’n dertig keer geweest. “Mijn vrouw komt ervandaan en we hebben daar vrienden. Eerlijk gezegd heb ik geen idee hoe het op dit moment vrede kan worden in het land. Dat wordt, vrees ik, een erg lang proces.”

GRENSLAND

Veel mensen denken dat er een zuivere scheidslijn loopt door Oekraïne: tussen Oekraïens- en Russisch-sprekende mensen, of tussen de verschillende orthodoxe kerken. Maar dat is niet zo. Brüning: “Er was altijd al een grote tussengroep. Minstens zeventig procent van de bevolking is tweetalig. Ook binnen de christelijke gemeenschap zeiden mensen: ‘God is niet Oekraïens of Russisch. Ik ben gewoon orthodox.’ Zij maakten geen keuze tussen pro-Oekraïense en pro-Russische kerken.”

Die tussenvormen waren een kenmerk van Oekraïne als grensland, zoals het vaak omschreven wordt. ‘Grensland’ is ook de letterlijke vertaling van de naam Oekraïne. En dat is nu juist wat verloren gaat, benadrukt Brüning. “Naast het lichamelijk lijden en de materiële schade is ook die mentaliteit van met verschillende groepen kunnen samenleven een slachtoffer van de oorlog. Er is veel woede en onbegrip. Zelfs als het tot een staakt-het-vuren komt, is er enorm veel kapotgegaan, mentaal en psychologisch. Om de samenleving te herstellen, is waarschijnlijk een generatie of meer nodig. Kijk naar hoe dit proces gaat in voormalig Joegoslavië.”

SCHEIDSLIJN

De Russisch-orthodoxe kerk en de patriarch van Moskou steunen de invasie. Dat eechoot door in andere orthodoxe kerken, vertelt de religiewetenschapper. “De belangrijkste scheidslijn op dit moment is of kerken de oorlog theologisch te verantwoorden vinden. Er zijn inderdaad verhalen waarmee vooral sommige >

ALFONS BRÜNING

geestelijken in Rusland de oorlog goedpraten. Maar persoonlijk vind ik dat die verhalen niet zoveel met religie te maken hebben.”

Volgens die verhalen was Kiev altijd een Russische stad. In de tiende eeuw werd in Kiev de eerste grootvorst gedoopt. Dat wordt wel uitgelegd als het begin van de Russische staat. “Daarmee rechtvaardigen sommige Russen de invasie: zij

vinden dat Oekraïne eigenlijk nooit bestaan heeft en Kiev weer bij Rusland zou moeten horen. Poetin moedigt dat idee aan en maakt er gebruik van.”

Maar er is in duizend jaar wel wat gebeurd. “Het is alsof Frankrijk en Duitsland nu zouden ruziën over de vraag of Karel de Grote een Franse of Duitse keizer was, en op basis daarvan claims zouden leggen op Straatsburg of Aken”, stelt Brüning. “Zo’n claim negeert de geschiedenis en heeft niets te maken met het universele christendom.”

BROEDERMOORD

Naast de orthodoxe kerken die de oorlog willen rechtvaardigen, zijn er ook kerken – binnen en buiten Oekraïne – die zich meer universeel opstellen en vrijwel automatisch de oorlog afkeuren. “Zij benadrukken dat het christendom boven grenzen, staten en etnische loyaliteiten staat. En dat oorlog binnen het universele christendom altijd broedermoord is.”

De Wereldraad van Kerken discussieert op dit moment over de vraag of de delegatie uit Moskou nog wel welkom is op het eerstvolgende grote congres, begin september. “Zij vragen zich af waar überhaupt nog over gesproken kan worden met een delegatie die de oorlog goedkeurt. De raad bestaat al sinds 1948, maar zelfs tijdens de Koude Oorlog liepen de spanningen zelden zo hoog op als nu. Dat is dus óók schade van de oorlog: zelfs zeer gevestigde vormen van diplomatie en dialoog lijden eronder.”

STELLING

Wie vrede wil, bereidt zich voor op oorlog

Het is een beroemde oorlogswijsheid: wie vrede wil, bereidt zich voor op oorlog. Al in de oudheid deden Griekse wijsgeren en Chinese generaals vergelijkbare uitspraken. De vier onderzoekers reflecteren op de stelling.

BERTJAN VERBEEK, POLITICOLOOG: “Als je er voor het gemak van uitgaat dat deze stelling waar is, hebben wij als het Westen het spel niet goed gespeeld. Met name de Verenigde Staten hebben in 2014 en aan het begin van de oorlog in Oekraïne gezegd: wij gaan niet vechten. Terwijl je het gebruik van geweld nooit moet uitsluiten als je wilt dat je enig afschrikkend effect hebt.”

WILLEMIJN VERKOREN, POLEMoloog: “Je hoort nu iedereen roepen: we zijn te naïef geweest, we hebben te veel bezuinigd op defensie, we zijn te afhankelijk van Russisch gas, we hebben onze ogen gesloten voor geopolitiek. Daar valt inderdaad iets voor te zeggen. Het is, goed dat we weer meer investeren in defensie, zeker als we inzetten op betere militaire samenwerking tussen Europese landen.”

BV: “Het grote gevaar van ‘je voorbereiden op oorlog’ is dat je, als je het lang genoeg volhoudt, precies het tegendeel kunt bereiken.”

DE POLEMoloog

‘Dissidente stemmen verdienen onze steun’

Willemijn Verkoren, hoofd van het Centrum voor Internationaal Conflict - Analyse & Management, pleit ervoor de maatschappelijke banden met Rusland open te houden, hoe moeilijk dat ook is.

WILLEMIJN VERKOREN

Aan het begin van de invasie in Oekraïne sneden veel landen hun banden met Rusland door. Zo werden Russische muziekfestivals afgelast en annuleerden internationale bedrijven orders uit Rusland. Verkoren is er stellig over: “Dat moet je dus juist níét doen.” Dat een merendeel van de Russische bevolking voorstander van de oorlog is, komt mede doordat mensen alleen staatspropaganda voorgeschoteld krijgen, legt de analist uit. “Daardoor krijgen mensen in Rusland niet de kans om een andere mening te vormen. Juist op dat terrein kunnen we veel winnen.” Hoe dat kan? “Het is moeilijk, maar er zijn Russische alternatieve media die proberen om informatie en feiten Rusland binnen te krijgen, bijvoorbeeld via YouTube. Ook politieke tegenstanders van Poetin wonen veelal buiten Rusland. Die dissidente stemmen moeten we steunen.”

Wanneer iedereen zo denkt, hebben alle landen een leger en wantrouwen ze elkaar. Dat leidt tot misverstanden of miscalculaties – en vervolgens tot geweld.”

WV: “Precies, dat zagen we in de Koude Oorlog. Toen kwamen we in een oneindige wapenwedloop terecht, omdat dat het beste zou zijn om vrede te bewaren. Maar de Koude Oorlog werd in Afrika en Azië behoorlijk heet. En we zitten nu nog steeds met al die kernwapens! Uiteindelijk is dat niet in het algemeen belang.”

BV: “Ik denk dat het belangrijk is om via internationale organisaties met elkaar in gesprek te blijven en op zoek te gaan naar gemeenschappelijke belangen. Zo kan je vertrouwen opbouwen.”

ALFONS BRÜNING, RELIGIEWETENSCHAPPER: “Binnen de internationale betrekkingen heb je gedeeld kader nodig over wat de regels zijn. Het is geen sport meer als iedereen op elkaar inslaat. En dat is nu de situatie in Oekraïne. We moeten eerst weer iets vinden

waar we over kunnen praten met elkaar.”

LIZE GLAS, JURIST: “Het helpt inderdaad om dezelfde regels te hanteren en elkaar daaraan te houden. Het internationaal recht probeert oorlog te voorkomen door het te verbieden. Het recht geeft regels om de ergste uitwassen van oorlog te voorkomen, en om gerechtigheid te krijgen na misdaden. Dat heeft grenzen. Je gaat naar de rechter omdat je een conflict opgelost wilt hebben, maar de vraag is of zo’n rechter ook de achterliggende oorzaak van dat conflict kan oplossen.”

WV: “De geschiedenis laat zien dat een overeenkomst tussen strijdende partijen die rekening houdt met wederzijdse zorgen en gevoeligheden, de beste kansen biedt op duurzame vrede. In zo’n overeenkomst staan afspraken over peacekeepers, gedemilitariseerde zones en ontwapening. Ook zijn er externe veiligheidsgaranties, zodat de akkoorden niet geschonden worden. Dat is een heel pakket en een heel karwei, maar het werkt vaak wel.”

LG: “De VN-Veiligheidsraad heeft de mogelijkheid om geweld tegen landen goed te keuren, ten behoeve van de internationale veiligheid. Die mogelijkheid is er uitsluitend omdat de machtigste landen vetorecht hebben. Juist doordat die landen de touwtjes in handen hebben, durven ze de VN enige macht te geven. Sommigen vinden dat het vetorecht weg moet, maar wat houd je dan over?”

AB: “In discussies over de oorlog drijven we al snel af van Oekraïne. Het gesprek wordt: wat gaan we doen met Poetin, of met de orthodoxe kerk, of met Europa? De stem van Oekraïners verdwijnt zo uit het discours. Ik vind het belangrijk dat we blijven vragen: wat vinden de Oekraïners er eigenlijk van? Wat is hun verhaal? We moeten onthouden dat oorlog niet draait om invloedssferen, economische belangen of historisch narratief. Het gaat uiteindelijk om je medemensen. Dat besef is het begin van een oplossing.”

Het besluit van de Europese Commissie om Russische staatsmedia, zoals Russia Today, te verbieden heeft Verkoren dan ook enorm verbaasd. “Dan doe je hetzelfde als Poetin! Als je in Rusland het westerse verhaal wil vertellen, moet je ook niet bang zijn dat die lijn de andere kant op gaat. Natuurlijk zit er een hoop gekkigheid bij, zoals de claims dat Oekraïne bestuurd wordt door neonazi’s. Dan denk ik ook: wat gebéurt daar in Moskou? Maar juist door het Russische perspectief te begrijpen, kunnen wij beter aansturen op oplossingen.”

VICIEUZE CIRKEL

Zo benoemt Poetin al jaren in zijn toespraken dat Rusland zich bedreigd voelt door de uitbreiding van de NAVO, en dat een NAVO-lidmaatschap voor Oekraïne onacceptabel is. Dat diezelfde NAVO stelde dat Oekraïne op termijn misschien lid zou kunnen worden, werd dan ook niet gewaardeerd.

Andersom hebben bijvoorbeeld de Baltische staten in het verleden een NAVO-lidmaatschap aangevraagd, precies omdat ze zich bedreigd voelen door Rusland. De gebeurtenissen in Transnistrië en de annexatie van de Krim geven buurlanden het idee dat Rusland de hand er niet voor omdraait gebieden in te nemen, als het daar kans toe ziet. Verkoren: “Dat creëert een vicieuze cirkel van steeds verdere escalatie.”

In Europa hebben we die cirkel na de Tweede Wereldoorlog doorbroken door verregaande economische verstrengeling tussen landen, legt Verkoren uit. “Na de Koude Oorlog heeft met name Duitsland geprobeerd om Rusland daar ook bij te betrekken. Ook

in de beginjaren van het presidentschap van Poetin liep dat proces nog.” Ergens daarna is het misgegaan. Poetin begon het Westen steeds meer als bedreiging te zien, met agressiever geopolitiek beleid als gevolg. “Toch moeten we de strategie van economische samenwerking niet helemaal afschrijven. Wie weet, in een toekomstig Rusland met ander leiderschap, zou het wel een manier kunnen zijn om langdurige vrede te bereiken.”

NUCLEAIRE DREIGING

Verkoren is niet optimistisch over een snelle vrede. “In de eerste weken van de oorlog ontstonden zelfs de contouren van een akkoord. Maar dat is volledig uit het zicht geraakt. Aan de Oekraïense kant is de wil om te praten verdwenen. Door de Russische misdaden, en ook door hun eigen verrassende militaire successen. Aan Russische kant speelt de bijstelling van oorlogsdoelen een rol: door zich te richten op Oost-Oekraïne leeft ook bij hen hoop om de oorlog te winnen. Beide partijen kiezen dus voor het slagveld. Maar geen van beide is sterk genoeg om beslissend te winnen.” Dat vergroot het risico op een verdere escalatie van de strijd – met nucleaire dreigingen of nieuwe conflicthaarden in buurlanden. “Dus hoe moeilijk het ook is, we moeten echt blijven zoeken naar manieren om met Rusland te blijven praten.” ■

Proeven van het

Vluchtelingen mogen vaak niet studeren. En als het wél mag, dan is er niet altijd geld voor. Het programma Radboud Welcomes Newcomers biedt mensen die naar Nederland zijn gevlucht de gelegenheid te proeven van het universiteitsleven – een welkom voor honderd vluchtelingen in het afgelopen jaar. Vier van hen vertellen over hun leven, toekomst en dromen.

TEKST: VINCENT DECATES | FOTOGRAFIE: ERIK VAN 'T HULLENAAR

‘IK VOEL ME
EINDELIJK
WEER MEZELF’

SANDRA (36), ZUID-AMERIKA*

“Vanaf het moment dat ik in Nederland kwam, stond ik overal voor dichte deuren: ik werd naar verschillende asielzoekerscentra gestuurd, heb nog steeds geen permanente verblijfsvergunning en kon niet werken of studeren. Dat zorgt voor instabiliteit en angst. Maar nu ik hier op de universiteit rondloop, heb ik weer het gevoel dat er deuren opengaan. Na drie lastige jaren voel ik me eindelijk weer mezelf: ik voer discussies met anderen, verrijk mijn kennis en voel me gelijk aan mijn medestudenten.

Ik heb pedagogische filosofie gestudeerd en ben docent geworden. Ik gaf mijn studenten vooral mee dat ze moeten doen wat hen gelukkig maakt, in de hoop dat ze wegblijven van de criminaliteit en de corrupte overheid. Maar dat heeft me in de problemen gebracht: criminele organisaties, gelieerd aan de overheid, hadden het op mij gemunt. Op een dag kreeg ik te horen dat ik het land moest verlaten omdat ze anders mijn ouders zouden vermoorden. Op dat moment besloot ik met pijn in mijn hart te vluchten, uiteindelijk naar Nederland.

Dat ik nu na drie jaar weer een normaal leven kan starten, is echt een droom die uitkomt. Ik hoop dat ik in Nederland mag blijven. Het liefst keer ik terug naar mijn thuisland, maar ik weet niet of dat mogelijk is. Als ik hier blijf, wil ik doen wat ik in mijn thuisland deed: anderen helpen. Het liefst als docent filosofie, waarbij ik mensen kan laten nadenken en in discussie kan gaan. Of een ander vak, waarbij ik mensen kan laten zien hoe het er écht aan toegaat in mijn thuisland. Onze tradities, ons erfgoed, onze kennis en manier van leven. Want niet alles is daar slecht en corrupt, er is zoveel meer.”

** Sandra zit momenteel in een beschermingsprogramma. Haar achternaam en land van herkomst zijn in verband met de veiligheid van haarzelf en haar familie niet vermeld.*

studentenleven

'MIJN DROOM IS OM **TERUG TE KEREN** NAAR OEKRAÏNE'

ALEKSANDRA SAMAROVA (18), OEKRAÏNE

"Als kind droomde ik er al van om in Nederland te wonen. Ik had alleen gehoopt dat het niet onder deze omstandigheden zou zijn. Het hoofdkantoor van mijn moeders werk staat in Nederland en zij kwam hier altijd graag. Ik ben hier vroeger ook meermaals op vakantie geweest en heb het altijd ontzettend naar mijn zin gehad. Voor de oorlog in Oekraïne uitbrak, woonde ik met familie in Kiev. Na het uitbreken was het voor ons meteen duidelijk dat we naar Nederland moesten gaan. Na wat omzwervingen kwam mijn familie in Friesland terecht.

Ik ben naar Nijmegen gekomen voor de studie, speciaal voor het programma van de Radboud. Het was de enige kans om te studeren als vluchteling zonder officiële status. Ik vind het eigenlijk niet erg om weg te zijn van mijn familie, het is wel lekker om niet meer bij hen te wonen.

Inmiddels heb ik ook een officiële status als vluchteling, dus ik mag nu werken en studeren in Nederland. Ik wil graag werken, zodat ik voor mijn eigen leven kan gaan betalen, nu gaat dat niet. Het lastige is dat ik thuis Oekraïens recht en politiek heb gestudeerd. Met die studie kan ik in het buitenland niets, omdat het compleet gericht is op de samenleving daar. Daarom wil ik volgend semester graag studeren. Welke richting en in welke stad weet ik nog niet. Het gaat me er vooral om dat ik weer kan studeren. Hopelijk voel ik me dan ook écht student. Nu voel ik me vooral vluchteling, maar zo wil ik me niet voelen.

Mijn droom is om ooit terug te keren naar Oekraïne. Maar zolang er oorlog is, is dat niet mogelijk. En geloven dat de oorlog voorbijgaat, is net als geloven in zeemeerminnen: het idee is leuk, maar het blijft een sprookje."

'IK WIL EEN **BIJDRAGE LEVEREN** AAN DE MAATSCHAPPIJ'

SHEIKH AZAM SAEED (34), PAKISTAN

"Ik was altijd al maatschappelijk en politiek betrokken. In Pakistan was ik leraar: ik gaf verschillende vakken, waaronder communicatievaardigheden, geschiedenis en geografie. Ook gaf ik les in twee verschillende talen. Maar ik kom uit de Ahmadiyya-gemeenschap, een specifieke geloofsgemeenschap binnen de islam. In Pakistan is het lidmaatschap van de Ahmadiyya-gemeenschap verboden: het wordt door de overheid gezien als een verkeerde vorm van de islam. Je mag niet in het openbaar geloofsrituelen uitvoeren. Als je dat wel doet, kan je ervoor vervolgd worden.

Toen ik de kans had om naar Europa te vluchten, deed ik dat. Ik heb vervolgens in Nederland asiel aangevraagd omdat het een vrij land is. Je kan zijn wie je wil zijn, en overheid en geloof zijn gescheiden, dat is een goede zaak.

Het is frustrerend dat ik niet zoveel kan doen hier, omdat ik nog een tijdelijke verblijfsvergunning heb. Ik sta iedere dag vroeg op om routine op te bouwen en kom vaak naar de universiteit, ook als ik geen colleges heb. Verder ga ik veel naar de bibliotheek, ben ik bezig met geloof en met mijn gemeenschap in Arnhem, waar ik woon in een asielzoekerscentrum.

Zodra ik een permanente verblijfsvergunning heb, haal ik meteen mijn familie hierheen. Ik heb een vrouw en twee zoontjes, die nog in Pakistan wonen. Hoewel ze altijd in mijn hart zitten, mis ik ze fysiek naast me. Ik kijk ernaar uit om weer samen te zijn. Daarnaast hoop ik een bijdrage te leveren aan de maatschappij: ik wil me hard maken voor mensenrechten, het liefst op politiek vlak. Ik laat me niet zomaar uit het veld slaan, maar wil goed doen, en wetten die voor uitsluiting zorgen, veranderen. Ooit hoop ik hetzelfde te kunnen doen in Pakistan: ervoor zorgen dat ook daar iedereen gelijk is. Dat Ahmadiyya's vrij kunnen leven en kunnen zijn wie ze willen zijn."

‘IK PROBEER
ZO GOED
MOGELIJK TE
INTEGREREN’

KATERYNE NOVIKOVA (23), OEKRAÏNE

“Een smokkelaar heeft me 's nachts met een vrachtwagen de grens over gebracht naar Polen, wat vooraf was geregeld door mijn vader. Daarna bracht een andere smokkelaar me naar Servië. Met het laatste geld dat ik had, heb ik daar een vliegticket gekocht naar Eindhoven. Dat was niet bewust, het was de enige bestemming waar ik genoeg geld voor had. Vervolgens ben ik via via in Nijmegen beland, waar ik nu in een pand met zo'n honderd Oekraïners woon.

Ik probeer zo goed mogelijk te integreren hier, ik kan niet hier blijven en niets doen. Ik ga veel naar de bibliotheek en probeer mijn Engels en Nederlands te verbeteren. Ook heb ik gezorgd dat ik bekend ben met de manier waarop instellingen werken, zoals de gemeente, de zorg en banken. Daardoor kan ik de Oekraïners met wie ik woon, met allerlei praktische zaken helpen. Ik ben een soort vraagbaak geworden daar. Ik help mensen graag, maar soms is het wat veel: als ik thuis ben, wordt mijn deur platgelopen. Ook ben ik al meermaals meegegaan naar het ziekenhuis als ondersteuning of vraag ik medicijnen voor anderen aan. Soms sta ik extra vroeg op om weg te zijn voordat de rest wakker wordt, om even wat tijd voor mezelf te hebben.

Ik wil graag in Nijmegen blijven en aan de Radboud Universiteit studeren. Wat ik ga doen, weet ik nog niet. Ik hoop de master Creative Industries, maar ik heb een bachelor in psychologie en ik weet niet of ik daarmee word toegelaten. Het alternatief is dat ik de master Work, Organisation and Health ga volgen. Ik help graag anderen, dat deed ik ook bij een vrijwilligersorganisatie die psychologische hulp biedt aan jongeren en bij een project van Unicef. Nu help ik de mensen in mijn huis. In de toekomst zou ik graag professioneel jongeren gaan helpen, vandaar mijn keuze voor de master.”

**Radboud
Fonds**

Het Radboud Fonds steunt het actieve studentenleven. Meer weten of bijdragen? Kijk op www.radboudfonds.nl voor meer informatie.

In één klap twee mega naar de

Zelden komt het voor dat in één jaar twee van de grootste onderzoekspremies naar één universiteit gaan. Nu gebeurt het, met de Spinozapremie voor wiskundige Klaas Landsman en de Stevinpremie voor neuroloog Bas Bloem. Beiden ontvangen een vrij te besteden bedrag van zo'n 2,5 miljoen euro: de eerste prijs honoreert fundamenteel onderzoek, de tweede de geslaagde toepassing ervan.

TEKST: PAUL VAN DEN BROEK | FOTOGRAFIE: NWO

Bas Bloem (Stevinpremie):
'Eindelijk mijn gouden medaille'

Eerste reactie na het vernemen van de honorering

"Ongeloof. Dit is een competitie over alle vakgebieden. Het is prachtig om op deze manier de erkenning te krijgen van je collega's. Ik zat vroeger in het volleybalteam van Jong Oranje, een echt topteam dat uitgroeide tot de gouden-medaillewinnaar op de Olympische Spelen van Atlanta. Al die spelers van mijn team sloegen linksaf, richting de Spelen, ik ging toen rechtsaf de wetenschap in. Ik miste Atlanta, maar dit voelt nu als mijn gouden medaille."

Bas Bloem over Klaas Landsman

"Ik weet dat hij niet alleen een geweldige wetenschapper is, maar ook volleybal speelt, en het is volgens mij geen toeval dat twee volleyballers deze honorering krijgen. Onze sport is de ultieme vorm van samenwerking: zes spelers op een klein veld, en alleen als ieder zijn specifieke taak uitvoert, kun je winnen. Ook deze honorering is zo'n teamprestatie. Klaas en ik moeten eens nadenken om samen het podium op te gaan om ons succes te delen met het publiek. En span er maar een netje op, dan zullen we ook wat balletjes slaan."

The winner takes it all, het vaak bekritiseerde subsidiesysteem in Nederland waarin de kans op een prijs gelijk staat aan de inhoud van je prijzenkast

"Wat ik voorsta, en waarvoor ik me hard ga maken, is dat deze twee premies in het vervolg niet naar een individu gaan, maar een honorering worden van een team. >

subsidies Radboud Universiteit

Klaas Landsman (Spinozapremie): **'Honorering voor mathematische fysica en filosofie'**

Eerste reactie na het vernemen van de honorering

"Ik was verrast toen ik thuis ineens een telefoontje kreeg, van een nummer dat ik niet kende. Normaal laat ik dat lopen, nu nam ik het gelukkig aan: het was NWO-voorzitter Marcel Levi om mij te feliciteren met de Spinozaprijs. Ik was ook verrast omdat ik van een nominatie niets wist, en mezelf ook weinig kans zou hebben gegeven. Niemand weet eigenlijk wat ik precies doe, weinigen zitten op het snijvlak van de wiskunde, natuurkunde en filosofie."

Klaas Landsman over Bas Bloem

"Ik ken hem als voormalig topvolleyballer, de sport die ik vroeger op een lager niveau ook bedreef. Ik zie hem ook vaak op de sportschool, en omdat we bij elkaar in de buurt wonen, ook vaak op de weg van huis naar werk. Ik op de fiets, Bas altijd lopend, en altijd aan het telefoneren. Ik zie hem nooit eens naar de vogeltjes kijken of zo. Een lekker druk baasje."

The winner takes it all, het vaak bekritiseerde subsidiesysteem in Nederland waarin de kans op een prijs gelijk staat aan de inhoud van je prijzenkast

"Ik heb me regelmatig publiekelijk gekeerd tegen de ophoping van geld bij een selectie van al succesvolle onderzoekers, daarom sta ik wat ambivalent tegenover deze honorering. De Spinozapremie is wel heel veel geld voor één persoon, zeker voor een theoreticus. Aan de andere kant is er bij NWO al veel verbeterd om het subsidiegeld beter te spreiden. En als je kijkt naar de enorme subsidies aan vooral experimentele natuurwetenschap, dan is het alleen maar mooi dat er nu eens 2,5 miljoen gaat naar mathematische fysica en filosofie. >

Vervolg Bas Bloem

Wetenschap is geen individuele sport.”

Oude dromen die dankzij deze premie werkelijkheid kunnen worden

“Mijn droom is de toekomst van de zorg te verbeteren. Wetenschap in dit land is vaak heel veilig, met deze premie kunnen we nu op een meer baanbrekende en risicovolle manier aan onderzoek werken. In elk geval staat op de agenda het verder terugdringen van pesticiden, een van de veroorzakers van parkinson. Ook wil ik sportinterventies op de agenda zetten, omdat we weten dat sporten bijdraagt aan het voorkomen of uitstellen van deze ziekte. En wat in ieder geval gaat gebeuren, is dat ik me ga inzetten om onze successen te delen, met bijvoorbeeld mediatrainingen aan jonge wetenschappers, lezingen in de stad, en coaching voor anderen die succesvol willen worden.”

Terug naar de kiem van deze honorering

“Die ligt in mijn ouderlijk huis. Mijn moeder had multiple sclerose, een andere vreselijke hersenziekte. Ik was van jongs af aan tot op het bot gemotiveerd om mijn moeder beter te maken. Het werd voor mij uiteindelijk parkinson, maar de gedrevenheid is er niet minder om.”

De rol van toeval bij deze honorering

“Bij zo’n prijs is altijd een zekere mate van willekeur, maar niet in het succesvol zijn in de wetenschap. Aan de top komen is geen kwestie van toeval, maar van het najagen van je dromen. Ik zeg tegen alle jonge mensen in ons team dat ze vooral hun hart moeten volgen.”

Wie deze prijs eigenlijk heeft verdiend

“Mijn team. Daarom zal ik als een van de eerste acties een groot feest organiseren. Ons team heeft al de hoogste bitterbalrekening van Nijmegen, en met deze prijs zal ik daar nog eens een forse versnelling aan geven.”

Bas Bloem (Voorburg, 1967). Sinds 2008 hoogleraar Neurologische bewegingsstoornissen aan het Radboudumc. Afgestudeerd (1991) en gepromoveerd (1994) aan de Universiteit Leiden, met specialisatie tot neuroloog aan het Leids Universitair Medisch Centrum (2000). In 2003 mede-oprichter van ParkinsonNet, dat meerdere keren in de prijzen viel en internationaal een model werd voor de behandeling van mensen met een chronische ziekte.

Vervolg Klaas Landsman

Ik ben bovendien van plan dit geld te spreiden, bijvoorbeeld door de aanstelling van promovendi met steeds een tweede begeleider.”

Oude dromen die dankzij deze premie werkelijkheid kunnen worden

“Een van de redenen dat ik de prijs krijg, is de combinatie van mijn vakgebieden. Ik wil me gaan inspannen om de wiskunde, natuurkunde, filosofie en wetenschapsgeschiedenis bij elkaar te brengen. Die disciplines zijn nu versnipperd over de campus. Ook wil ik verder gaan met het bevorderen van filosofie en de geschiedenis van wiskunde in het wiskundeonderwijs. Daarmee ben ik al begonnen via colleges voor onze eigen aanstaande docenten wiskunde. Een klein deel van het geld wil ik besteden aan een project om wiskunde en kunst met elkaar te verbinden. De abstractie van beide kwam tegelijkertijd op, rond 1900.”

Terug naar de kiem van deze honorering

“Die ligt zonder twijfel in Cambridge, tussen 1989 en 1997, een voor mij allesbepalende tijd. Ze waren royaal, ik kon daar alles doen wat ik wilde. Ik ben me steeds meer af gaan vragen wat het betekent dat je de natuur in wiskundige formules kan vangen. Met dit soort vragen, over toeval, over determinisme, ben ik nog steeds bezig. Ik heb een soort romantische hunkering naar de tijd van Newton, toen het nog mogelijk was om tegelijk in alle gebieden van wis- en natuurkunde en filosofie te werken. Die weg zoek ik nog steeds, ik wil me niet extreem specialiseren.”

De rol van toeval bij deze honorering

“Omdat de jury bij deze prijs gaat rondbellen onder vakgenoten over de honorering, moet je een beetje geluk hebben met wie ze bellen. Sommige wiskundigen zullen me bijvoorbeeld te soft vinden. Hoewel zwarte gaten mijn warme belangstelling hebben, zal menig astrofysicus mij terzijde schuiven omdat ik niets bijdraag aan de ontwikkeling van radiotelescopie.”

Wie deze prijs eigenlijk heeft verdiend

“Sijbrand de Jong, en dat zeg ik niet omdat hij onze decaan is, maar omdat hij onder de experimentele fysici in Nederland het meest indrukwekkend is.”

Klaas Landsman (Nijmegen, 1963) is sinds 2001 hoogleraar Mathematische fysica aan de Radboud Universiteit. Master natuurkunde met wiskunde en sterrenkunde aan de Universiteit van Amsterdam (1985, cum laude). Promotie aan dezelfde universiteit (1989, cum laude). Publiceerde onder meer de publiksboeken Requiem voor Newton (2005) en Naar alle onwaarschijnlijkheid (2018). Laatste publicatie (open access) in 2021: Foundations of general relativity: From Einstein to black holes.

'VLUCHT IS EEN REUSACHTIG WOORD. TERUGKEER EEN FLUISTERWOORD'

(Uit: *De gelijktijdigheid der dingen*, p. 115)

BOEK, ZWEET EN TRANEN

Frouke Arns, oud-student Engels (1984-1990) en voormalig stadsdichter van Nijmegen, maakt haar romandebuut met *De gelijktijdigheid der dingen*, over de mens achter de vluchteling.

Met welk idee is je roman begonnen? "Het waren twee vonkjes die naar elkaar oversprongen. Ten eerste het bericht dat ik in 2015 las over Syrische vluchtelingen die per fiets de Noors-Russische grens overstaken. Je mocht niet liftend, lopend of met openbaar vervoer, maar alleen per fiets het Schengengebied in. Ik zag in mijn verbeelding meteen een jongen fietsen in de sneeuw, met een klein koffertje achterop. Het tweede vonkje was de geschiedenis van mijn moeder. Ze is een *Heimatvertriebene*: een van de miljoenen Duitsers die uit Silezië zijn verdreven toen dat na de oorlog in Poolse handen overging. Die twee mensen wilde ik samenbrengen."

Wat wil je met de titel uitdrukken? "Het besef dat als jij ergens weggaat, het leven daar gewoon doorgaat. Herinneringen, waardoor je altijd vroeger en nu tegelijk bent. Levens die tegelijkertijd plaatsvinden. Pas als die levens elkaar kruisen, ontstaat er verbinding, begrip misschien."

In je boek lopen de tijden ook door elkaar. Hoe hield je overzicht? "Ik heb alles in fragmenten geschreven, als losse mozaïeksteentjes. Op een gegeven moment heb ik een behangrol gepakt en daar de tijdlijn op getekend van wie, wat en wanneer. Met die fragmenten was ik voortdurend aan het schuiven. Mijn redacteur vond dat er een te hoge 'epische concentratie' was: alsmaar grote gebeurtenissen, terwijl de lezer ook behoefte heeft aan meanderende paden daartussen. *Holzwege*, noemde hij dat. Die heb ik later toegevoegd: mijmeringen, dromen, flashbacks. Dat ging heel organisch, het verhaal wees de weg."

Kijk je door het schrijven van dit boek anders naar het vluchtelingenvraagstuk? "Jazeker. We kennen de iconische beelden van vluchtelingen: stromen mensen, een propvolle boot. Daardoor verdwijnt het menselijke verhaal. Het gevoel dat je niet welkom bent op je nieuwe plek. Het gevoel van ontheemding, dat alle verbanden zijn losgezongen. Door mijn boek heb ik nog meer respect voor mijn moeder gekregen, en voor alle mensen die moeten vluchten. Het trekt sporen in je ziel als je al het vertrouwde moet achterlaten en je in een totaal andere omgeving moet zien te handhaven. Het is puur toeval dat wij hier geboren zijn en niet daar. Wij zijn ontzettende geluksvogels dat we hier veilig mogen wonen." ■

Frouke Arns,
De gelijktijdigheid der dingen. De Arbeiderspers, 2021.

Heiligverklaring van een 'kwikzilveren professor'

Op het Sint-Pietersplein in Rome werd Titus Brandsma op 15 mei heilig verklaard door paus Franciscus. Wetenschappelijk medewerker van het Titus Brandsma Instituut Inigo Bocken, die aan een intellectuele biografie van de geestelijke werkt, was erbij. "Dat Titus Brandsma nu in de hele wereld wordt vereerd, doet mij wel iets."

TEKST: KEN LAMBEETS | FOTOGRAFIE: DICK VAN AALST

Trouw, NOS, de Volkskrant, het Katholiek Nieuwsblad, de Belgische en Nederlandse Radio Maria, Vox ...

Nog nooit heeft Inigo Bocken (53) zoveel media te woord gestaan als in de weken voorafgaand aan de heiligverklaring van Titus Brandsma. De Vlaming, wetenschappelijk medewerker van het Titus Brandsma Instituut en hoogleraar Mystieke theologie aan de KU Leuven, kent de nieuwe heilige dan ook als geen ander: sinds 2018 werkt hij aan Brandsma's intellectuele biografie, die vertrekt vanuit alle teksten die de Friese geestelijke ooit schreef.

Bocken vindt het belangrijk om de media te woord te staan. "Er wordt nog veel onzin over Brandsma verteld", zegt hij. "Veel mensen denken bijvoorbeeld dat een heilige geen wetenschapper of kritische intellectueel kan zijn. Maar hij was een gedegen wetenschapper die een visie had op wat zijn vak moest zijn."

INTELLECTUELE GIDS

Titus Brandsma (1881-1942) was vanaf de oprichting in 1923 in dienst van de toenmalige Katholieke Universiteit Nijmegen. Hij was er hoogleraar Filosofie, al lagen zijn hart en specialisatie eerder bij de middeleeuwse mystiek. In collegejaar 1932-1933 was hij rector magnificus. Tijdens de Tweede Wereldoorlog maakte Brandsma een rondgang langs redacties van rooms-katholieke dagbladen om uitgevers ervan te overtuigen geen nationaalsocialistische advertenties op te nemen. Om die reden werd hij op 19 januari 1942 opgepakt door de Duitsers, op 26 juli van datzelfde jaar overleed hij in concentratiekamp Dachau.

'ER WORDT NOG VEEL ONZIN OVER BRANDSMA VERTELD'

Omdat Brandsma een belangrijk lid was van de academische gemeenschap en nu een bijzondere erkenning krijgt van de Rooms-Katholieke Kerk, reist een delegatie van de Radboud Universiteit naar Rome. Naast rector magnificus Han van Krieken zijn onder anderen voorzitter van de raad van toezicht Merel van Vroonhoven, vier decanen, studentenpastor Jos Geelen en de Nijmeegse burgemeester Hubert Bruls aanwezig in de heilige stad. Daar wonen ze verschillende eucharistievieringen bij, met als hoogtepunt de heiligverklaring op zondagochtend.

Van de achttien leden tellende Radboud-delegatie staat Bocken het dichtst bij Brandsma. Voor het werk aan zijn intellectuele biografie las hij alle vierduizend teksten die van de nieuwe heilige bewaard zijn gebleven. De eerste versie van de biografie is inmiddels klaar en telt maar liefst 750 bladzijden. In 2023, bij het eeuwfeest van de universiteit, verschijnt het boek bij

Uitgeverij Boom.

Of Bocken door zijn werk dichterbij Brandsma is gekomen? "Het is aanmatigend om te zeggen, maar ik denk dat ik in grote mate zijn denken heb kunnen doorgronden", zegt hij. "Soms vraag ik me weleens af wat Titus van een bepaalde kwestie aan de universiteit zou denken, of van de oorlog in Oekraïne. Al durf ik niet te zeggen dat ik hem écht ken. In al zijn vriendelijkheid had Brandsma ook iets afstandelijks en contemplatiefs, waar je niet te dicht bij moest komen."

INIGO BOCKEN

Het doet Bocken, die zelf katholiek is, wel iets dat Brandsma nu heilig wordt verklaard. “Hij heeft veel teksten over heiligenlevens geschreven. Hij is mijn intellectuele gids geweest om over die levens na te denken. Ik merk dat die gedachte mij ontroert.”

FRIESE VLAGGEN

De avond voor de heiligverklaring woont de Radboud-delegatie een eucharistieviering bij in de Sint-Paulus buiten de Muren, een van de vier pauselijke basilieken in Rome. Ook Michael Driscoll schuifelt mee, de Amerikaanse karmeliet die van een agressieve vorm van kanker genas, naar eigen zeggen door tot Brandsma te bidden. Nadat een commissie van artsen oordeelde dat zijn genezing niet medisch te verklaren was, lag de weg naar Brandsma's heiligverklaring open.

Het is de eerste keer dat Bocken in aanraking komt met pelgrims die Brandsma vereren. Hij moet er een traantje van laten. “Ik ben nogal huilerig van aard”, verontschuldigt hij zich na de viering. “Het ontroerde me dat deze mensen tijd en geld hebben vrijgemaakt om van Nederland naar Rome te reizen, wat werd versterkt door het intieme karakter van de viering.”

Zondagochtend 15 mei, 08.00 uur. Duizenden pelgrims staan al in de rij om een plek op het Sint-Pietersplein te bemachtigen. Iedereen die het plein betreedt, moet eerst langs de beveiliging. Het lijkt wel een voetbalwedstrijd. Omdat niet meteen duidelijk is langs welke ingang de Nijmeegse delegatie moet, is het even spannend. Op vertoon van de oranje tickets mag de delegatie een deel van de rij overslaan en in de massa inschuiven.

Net als de rest van de Nijmeegse delegatie zit Bocken in het zogeheten *sagrato*, links van het altaar. De plaatsen hier zijn voorbehouden aan de genodigden van de karmelieten, de orde waartoe

ook Brandsma behoorde. Op de banners aan het portiek van de Sint-Pietersbasiliek hangt zijn beeltenis centraal bovenaan en in het misboekje wordt Brandsma's biografie als eerste beschreven. Die prominente aandacht van het Vaticaan is wellicht geen toeval: Brandsma is een van de twee martelaars die vandaag heilig worden verklaard, en van die twee is hij het meest recent overleden.

Tussen 1906 en 1909 studeerde Titus Brandsma zelf in Rome. Hij woonde in het Collegio San Alberto, vlakbij de Engelenburcht. Het geeft volgens Bocken een extra dimensie aan het bezoek aan Rome. “In een van zijn brieven schrijft Brandsma dat hij samen met andere studenten op audiëntie bij paus Pius X mocht komen”, zegt Bocken. “Hij vond het een belevenis om de paus te zien. Dat maakt onze reis extra bijzonder.”

GROOTS LEVEN

Het is nog geen half tien, maar de zon staat al hoog aan de hemel. Jasjes worden uitgedaan, hoeden en zonnebrillen opgezet. Samen met theologiedecaan Carl Sterkens groet Bocken Titus Hettinga en zijn vrouw Jetty, die allebei uit Friesland naar Rome zijn gereisd. Hettinga is de kleinzoon van de zus van Titus Brandsma. Hij werd geboren in 1943, een jaar na Brandsma's martelaarsdood, en kreeg dezelfde naam als zijn oudoom. “Het is heel bijzonder om hier te zijn, al vragen we ons weleens af wat Titus zelf van al die aandacht had gevonden”, zegt Jetty Hettinga. “Met kleine daden probeerde hij groots te leven.”

Om meer over Brandsma's familiale achtergrond te weten te komen, zocht Bocken Hettinga verschillende keren op in zijn boerderij in Friesland. “Mijn boek beschrijft een intellectuele weg die is ingebed in het leven”, legt Bocken uit. “Brandsma's familie was heel belangrijk voor hem. Dan kom je op een boerderij waar Brandsma nog is geweest telkens wanneer hij zijn zus ging bezoeken. Door de geest die in de familie Brandsma leeft beter te leren kennen, kon ik Titus Brandsma beter begrijpen: de verbondenheid met het land, het oog voor het verrassende detail, de relativeringszin.”

Stilaan stijgt de spanning op het Sint-Pietersplein. Wanneer een kleine, zwarte Fiat in de richting van het podium rijdt, gaan alle smartphones de lucht in. Luid applaus weerklinkt op het plein als paus Franciscus uitstapt. *‘In Nomine Patris et Filii et Spiritus Sancti’*. Na het Latijnse kruisteken start de paus meteen met de heiligverklaring. Als eerste noemt hij de naam van Titus Brandsma. De leden van de Nijmeegse delegatie juichen en kloppen elkaar op de schouder. Brandsma's naam is voortaan opgenomen in het boek der heiligen van de Rooms-Katholieke Kerk.

NEDERIGHEID

Wanneer het koor even later het *Veni Creator Spiritus* inzet, dreigen er opnieuw enkele tranen over Bockens wangen te lopen. “Die hymne past wel bij Brandsma”, zegt hij. “Het heeft iets onnavolgbaars: *Verlicht ons duistere verstand / geef dat ons hart van liefde brandt / en dat ons zwakke lichaam leeft / vanuit de kracht die Gij het geeft.*”

Tijdens de viering vraagt Bocken zich af wat Brandsma nu eigenlijk zelf van de heiligverklaring zou vinden. “Heiligheid was een belangrijk thema in Brandsma’s leven. Hij heeft nog een rede geschreven bij de heiligverklaring van Petrus Canisius in 1925. Brandsma vond heiligen belangrijk als bemiddelaar, waar mensen zich aan zouden kunnen spiegelen.”

Volgens de biograaf zou Brandsma de heiligverklaring uit nederigheid uiteindelijk wel aanvaard hebben. “Niet dat hij per se zo nederig was”, zegt Bocken. “Hij was matig in zijn nederigheid, hij kende zijn plaats. Tegelijk wist hij heel goed dat hij clericus was. Maar ik denk dat hij deze heiligverklaring zou laten gebeuren, om mensen boven zichzelf te laten uitstijgen.”

Het is een van de onderwerpen die een paar uren na de heiligverklaring ter sprake komen tijdens een lunch met karmelieten, waar Bocken aanschuift aan dezelfde tafel als Michael Driscoll en Huub Welzen, de prior-provinciaal van de karmelieten in Nederland. “Ik had echt het gevoel een intimiteit in te treden”, zegt Bocken. “Ook al ben ik geen karmeliet, ik had het idee dat ik er een beetje bij hoorde.”

KWIKZILVEREN PROFESSOR

In de Santi Michele e Magno of Friezenkerk vlak bij het Sint-Pietersplein, die de Nederlandse kerkprovincie in Rome vertegenwoordigt, houdt Bocken daags na de heiligverklaring een lezing over Brandsma. Verschillende hoge geestelijken en bewindvoerders wonen de lezing bij.

In zijn lezing noemt Bocken Brandsma de “kwikzilveren professor”, een beeld dat hij aan de Nederlandse taalkundige en priester Jac. van Ginneken (1877-1945) heeft ontleend. “Ik vind dit nog altijd het meest adequate beeld van Brandsma”, legt Bocken uit. “Hij had een onnavolgbare beweeglijkheid waardoor je hem ook nooit kon vastpinnen. Dat moet ook weleens tot irritatie geleid hebben, maar hij bracht wel beweging in waar hij mee bezig was. Dat onnavolgbare ervaar ik ook bij het schrijven van de biografie. Telkens denk ik: ja, zo dacht Brandsma, en dan komt er toch weer iets uit een andere hoek aanwaaien.”

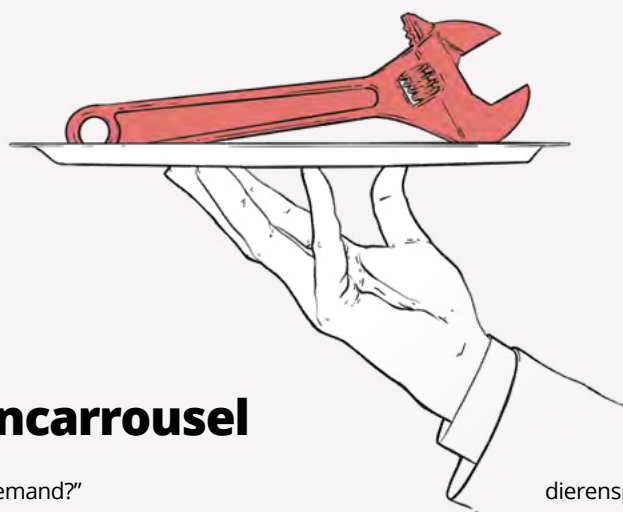
Bocken eindigt zijn rede met een oproep aan rector Han van Krieken om Brandsma tot patroonheilige van de Nijmeegse professoren te maken. “Brandsma had wel degelijk wetenschappelijke verdiensten, maar hij was in de eerste plaats een toonbeeld van wat we nu valorisatie noemen: het vertalen van de wetenschap naar de samenleving.”

DIEPTE EN VERBINDING

Een paar dagen na de heiligverklaring, op de twaalfde verdieping van het Erasmusgebouw, heeft Bocken nog niet alle indrukken van zijn Romereis kunnen verwerken. “Ik had op voorhand gedacht dat ik nu wel even klaar zou zijn met Brandsma”, zegt hij. “Maar dat is zeker niet het geval. De heiligverklaring heeft meer diepte en verbinding opgeleverd. Ik zie nu nog beter de samenhang van denken en leven van Titus, gericht op een hoger doel, ingebed in het leven. Het leert me dat ook mijn inhoudelijke en filosofische vragen zijn geworteld in het leven, en dat juist hierin de essentie ligt van je religieuze weg. Wat mij het meest is bijgebleven? Dat Brandsma nu door de hele wereld is erkend.”

Hoewel Bockens eerste versie van het manuscript inmiddels af is, vermoedt hij dat de heiligverklaring zeker nog een plaats krijgt in het boek. “Ik vind dat ik er wel iets mee moet doen, maar weet nog niet hoe. Ik wist al langer dat Brandsma heilig verklaard zou worden, maar voor mij is er nu toch iets veranderd: nu is hij echt heilig. Niet dat ik hem plots als een andere intellectueel zie. Maar door zijn heiligheid lijkt het alsof alles wat hij gezegd en geschreven heeft, nu officieel bezegeld is, en de weg naar een groter publiek vindt.”

Legt dat laatste geen extra druk op de biograaf? “Alleen maar meer”, zegt Bocken met een glimlach. “Iedereen die in Nijmegen kan lezen en schrijven heeft een mening over Brandsma – en binnenkort dus ook over mijn boek. Maar ik zal het wel overleven. Half ironisch zeg ik weleens dat mijn project sinds de heiligverklaring een hagiografie [een uit bewondering geschreven biografie van een heilige, red.] is geworden. Dat is onder wetenschappers van vandaag een weinig eerbiedwaardig genre, maar daar speel ik een beetje mee in mijn boek.” ■

column

Banencarrousel

“Ken jij niet iemand?”

Ik dacht even na. “Sorry”, zei ik toen, “volgens mij ken ik niemand die beschikbaar is om te helpen met je loodgietersbedrijf.”

De bedrijfsleider keek een beetje bedremmeld naar de buis die hij in zijn handen had. We stonden samen voor mijn huis.

“En jijzelf, zou jij willen?”

Ik lachte. Bij mij thuis heb ik er een halfjaar over gedaan om een lekkage in de keuken te repareren door in het wilde weg wat te gokken met ducttape en tiewraps. Ik schrijf. Ik heb Nederlands gestudeerd, en bedrijfscommunicatie. Het enige wat ik maak, is tekst.

Maar toch. Op het moment dat iemand zo'n soort vraag stelt, gaat er een luikje open. Een luikje naar een andere wereld. Ik hang met mijn armen door het luikje heen en zie mezelf werken in een kleinschalig loodgietersbedrijf, rondrijdend in een busje, met drie andere collega's. Sem, Rolf en Patrick. Na diensttijd bouwen we aan een eigen boot, waarmee we in de zomer naar de Sneekweek gaan. Een leven waarin ik meer buiten ben dan nu, meer samenwerk en meer leer wat ik allemaal met mijn handen kan gaan doen.

Niet alleen vragen kunnen een luikje openen. Ook vacatures in kranten doen dat. Een krantenbericht over personeelstekort op Schiphol. Een van de talloze kom-je-bij-ons-werken-briefjes op horecadeuren. Je leest het en ziet jezelf in een leven waarin je douanier bent, of officier van justitie, vogelverzorger in een

dierenspecialzaak, barman in een après-skibar. Hoe leuk ik mijn werk ook vind, het is soms jammer dat je niet even wat meer beroepen kan uitproberen. Gewoon, om te kijken hoe je leven dan is. Laatst las ik over een oud-minister van Sociale Zaken en Werkgelegenheid. Ik legde het artikel weg. Luikje open: ik zie mezelf als minister, bellend op de achterbank van mijn auto, terwijl ik naar een vergadering wordt gereden. Te behandelen onderwerp: een nieuwe wet. Een nieuwe

wet die dicteert dat iedereen elk jaar van beroep wisselt. Er komt een ingenieus wisselsysteem, dat iedereen willekeurig aan iets nieuws koppelt. Je hebt vorig jaar bij de salarisadministratie gewerkt op een verzekeringskantoor? Prima, nu bestuur je een rond-

vaartboot. Je was roddeljournalist? Hier met die camera, vanaf nu begeleid je kindervakanties. Geen banenmarkt, maar een banendraaimolen.

Elk halfjaar is er een schuifmoment voor de helft van Nederland. De andere helft werkt de ene in. En als je het écht super vindt, mag je een jaartje extra blijven hangen. Maar anders schuif je door.

Natuurlijk gaat het een beetje ten koste van de kwaliteit van werk. Maar we doen zoveel meer ervaring op, leren zoveel meer onderdelen van onze wereld zien.

Om er nog maar over te zwijgen dat Jos, van loodgietersbedrijf Nijmegen, nooit meer om personeel verlegen zit.

**NIET ALLEEN
VRAGEN KUNNEN
EEN LUIK OPENEN.
OOK VACATURES
DOEN DAT**

WOUT WAANDERS IS
AUTEUR, SCHRIFCOACH
EN PODIUMDICHTER. HIJ
STUDEERDE NEDERLANDSE
TAAL- EN LETTERKUNDE AAN
DE RADBOUD UNIVERSITEIT
(2008-2015).

'Er komen hooguit veranderingen in kleur, niet in visie'

Sinds eind 2021 is Bas Loomans hoogleraar Orale functieleer en restauratieve tandheelkunde. Hij neemt het stokje over van Nico Creugers (hoogleraar tussen 1994 en 2020). Een dubbelinterview. "Je kunt je tijd beter in goede dingen stoppen dan in wat beter zou kunnen."

TEKST BEA ROS | FOTO'S BERT BEELEN

Met het aantreden van Bas Loomans is de naam van de leerstoel deels gewijzigd van 'prothetische' in 'restauratieve tandheelkunde'.

Voor de leek mag dat een woordenspel zijn, voor Nico Creugers is het een overwinning. Zo'n vijftien jaar geleden al pleitte hij ervoor om de scheidslijn te schrappen "tussen alles wat direct in de mond en alles wat daarbuiten geknutseld wordt", zeg maar tussen gaatjes vullen en kronen bouwen. Toen was er nog te veel weerstand tegen het samenvoegen van twee afdelingen, maar nu was de tijd er rijp voor.

Dus je opvolger stapt op het door jou bereide pad?

NC: "Ja, in wezen wel, en daar ben ik heel blij mee."

BL: "Die scheidslijn was arbitrair en representeert ook niet de toekomst."

NC: "Ik heb de overgang meegemaakt van puur technische tandheelkunde naar een tandheelkunde vanuit de vraag: wat is nu echt nodig? Van technische perfectie naar zo min mogelijk ingrijpend. Mijn centrale onderzoeksvraag was: hoeveel gebitselementen heeft een mens nodig om te kunnen leven? Je ziet dat in landen met een laag percentage tandartsen, het aantal gebitselementen bij mensen hoog is. Dus hoe meer tandartsen, hoe meer tanden er getrokken worden. Dat is ook een van de redenen waarom we dat minimaal invasieve zijn gaan benadrukken. Een moeder van

een vriend van mij zei altijd: op je handen zitten jongen, en nadenken. Dat is ook een goed devies voor tandartsen."

En je hoopt dat Bas dit overneemt?

NC: "Bas is een kind van onze opleiding, dus ik verwacht dat hij, zodra hij een kans ziet om iets nog eenvoudiger te maken, nog simpeler te diagnosticeren en te behandelen, dat zal aangrijpen."

BL knikt: "De titel van mijn oratie is: 'Wat is zinvolle restauratieve tandheelkunde?'.

Precies wat Nico zegt: wanneer moet je wat doen? Wij staan voor een heel pragmatische aanvliegroute: maak het niet nog complexer dan het al is en geef de patiënt geen kroon als een vulling genoeg is."

NC: "Geld is een perverse prikkel, hè?"

BL: "Ja, en helaas steeds vaker."

NC: "De ethiek van het vak wordt steeds belangrijker. De druk op net afgestudeerden is heel groot en we proberen hen weerbaar te maken. Ze gaan in grote praktijken werken waar ze omzet moeten draaien."

BL: "Dan hebben we het over grote ketens, private equity, die tandartspraktijken opkopen. Productie en ondernemen staan voorop en goede zorg komt onder druk te

staan. Voor mij is zinvolle tandheelkunde minimaal invasief: maak niet meer kapot dan nodig is. Uitgangspunt moet zijn een betere kwaliteit van leven. Uiteindelijk gaat het erom dat de patiënt blij is met de behandeling en weer goed kan functioneren.”

NC: “Dat perspectief is kenmerkend voor Nijmegen. Vanaf de oprichting is dat al zo en ik ben er trots op dat dat nog steeds staat.”

BL: “Dat zal ik ook voortzetten. En uitbouwen met nieuwe digitale technieken. Die zie ik als een gigantische *mind changer* in de diagnostiek en de periodieke controles. Met digitale scans kun je veel beter veranderingen in de tijd waarnemen: hé, die tand is verder gesleten of het tandvlees is verder teruggetrokken.”

Betekent dat dat de patiënt niet meer met de mond open in de stoel hoeft te liggen?

BL: “Dat zal zeker nog blijven, maar de rol van de tandarts wordt anders. Nu kijkt iemand in je mond en zegt: nou mevrouw, dat is wel erger geworden. Met alle respect, hoe weet hij dat eigenlijk? Met al die honderden mensen die je ziet, kun je dat nooit othouden. Het is heel subjectief.”

NC knikt: “Tijdens lezingen en colleges laat ik altijd met een plaatje zien waartoe wij tandartsen op aarde zijn: het doel van de restauratieve tandheelkunde is het behoud van een functioneel natuurlijk gebit voor het leven. Die digitale mogelijkheden zullen helpen om dat doel beter waar te maken.”

Nico Creugers verwijst naar het Radboud Tooth Wear Project, waarin zijn opvolger zo’n tweehonderd patiënten met ernstige gebitsslijtage al ruim tien jaar lang volgt. “Prachtig dat Bas dat voor elkaar heeft gekregen, daar is al heel veel kennis uit voortgekomen.”

BL, met gepaste trots: “Het is wereldwijd het grootste cohort-onderzoek naar ernstige gebitsslijtage. Mensen worden uit het hele land en het buitenland naar ons doorverwezen. Wij bekijken of behandeling nodig is of dat we kunnen wachten. Zolang mensen geen last ervaren, zeggen we: oké, dan zien we je over een jaar terug. We gaan dus, zoals Nico zegt, op de handjes zitten. In onze groep zitten zo’n zestig mensen die in het veld al meteen behan-

‘GELD IS EEN PERVERSE PRIKKEL’

deld zouden zijn geweest en bij wie wij al tien jaar wachten. Dat is mooi, want onze behandelingen gaan tien, vijftien jaar mee en dan moet je ze opnieuw doen. Dus als je een keer kunt overslaan, is dat winst.”

NC: “Dat *wait and see* vind ik het goede in jouw onderzoek. Heel moedig ook. Er zijn mensen die de waarde van dat afwachten in twijfel trekken, maar ik vind het juist ethisch verantwoord. Dat zouden we vaker mogen doen. Je moet als arts goed doen en niet schaden. Maar we weten niet altijd wat goed is, en dat schaden, daar zondigen we weleens tegen.”

Wat zijn jouw stippen aan de horizon, Bas?

BL: “Ik wil het onderzoek uitbouwen en voldoende geld daarvoor behouden. Dat zal nog een uitdaging worden. Daarbij wil ik vol inzetten op kruisbestuiving en samen met andere leerstoelen gezamenlijke projecten op poten zetten. Zo doen we onderzoek samen met de afdelingen Maag-, darm- en leverziekten en Biomaterialen, over vroege opsporing van maagzuurproblemen, door een zuurmeter voor in de mond te ontwikkelen. Verder wil ik wetenschap beter inbedden in het onderwijs. Nu zijn dat voor studenten vaak nog twee aparte werelden. ’s Ochtends gaan ze vullingen maken en ’s middags ‘hebben ze wetenschap’. Dat wil ik meer integreren.”

NC: “Dat is precies wat we ook beogen met de master na de master. Mooi dat jij het ook naar het initiële onderwijs wilt tillen.”

Wat bewonder je in elkaar?

Bas over Nico:

“Zijn lef. Hij heeft als opleidingsdirecteur echt een nieuw concept durven neerzetten, waarbij studenten uit verschillende jaren in gezamenlijke teams patiënten behandelen, en ouderejaars jongerejaars helpen. Een concept dat risicovol was en waar veel weerstand tegen bestond, maar dat een groot succes is geworden. Hij heeft een positief stempel op de Nijmeegse school gezet. En ik hoop dat hij nog een tijdje blijft hangen.”

Nico over Bas:

“Zijn doorzettingsvermogen en zijn focus. Wat ik meemaak en hoor over Bas op de werkvloer, is dat hij mensen meekrijgt. Hij kan duidelijk de richting aangeven.”

Wat is dat, de master na de master?

BL: "Dat is een mooi plan van Nico voor postacademisch onderwijs."

NC: "Veel tandartsen onderschatten het belang van wetenschap: als ik maar goed kan boren. Maar als je de goede dingen wilt doen, moet je wel blijven. En je moet je eigen verrichtingen kunnen evalueren. Die master voorziet daarin. Bovendien heb ik die opgezet als tegenhanger van het toenemend aantal specialisten binnen ons vak. Specialistische hulp lijkt het best, maar er zitten ook nadelen aan. Want als je alleen maar een hamer hebt, denk je dat alles een spijker is. De master na de master is een tweejarige opleiding waarin tandartsen zich een dag per week verdiepen in al die specialismen zonder daarin de beste te worden. Want ze gaan tot de besten in de breedte behoren."

Een andere stip voor Bas Loomans: meer samenwerking en afstemming met de andere tandheelkundeopleidingen, in Amsterdam en Groningen. "Daar kunnen we niet meer omheen, want goede staf wordt steeds schaarser. We hebben al een Groningse hoogleraar Gerodontologie die bij ons lesgeeft. Dat zou op meer terreinen mogen en daar ga ik me hard voor maken."

Wat zijn inhoudelijk de uitdagingen in jullie vakgebied?

NC: "De ouder wordende patiënt. Toen ik begon, waren gaatjes bijna een jeugdziekte. Nu komt een totaal andere populatie met gebitsproblemen bij de tandarts. Mensen hebben tot op hoge leeftijd nog hun eigen tanden en dat vraagt om een ander type tandarts."

BL: "Een tandarts die veel breder kijkt dan alleen de tanden, omdat de patiënt complexer wordt."

NC: "Een implantaat maken bij iemand die kerngezond is, is een fluitje van een cent. Maar als je dat bij oudere mensen doet, die bijvoorbeeld diabetes hebben

of bij de trombosedienst lopen, is dat heel anders. Je moet veel meer de plussen en de minnen wegen: is deze ingreep bij deze persoon wel verstandig of nodig? Vooral in de laatste twee jaar van het leven gaan tanden heel hard achteruit, zeker als mensen in een verzorgingshuis zitten. Ze kunnen hun eigen gebit niet meer verzorgen en er is ook niemand anders die dat doet. En dan komt het aan op wat Bas de kwaliteit van leven noemt."

BL: "Juist bij oudere mensen moet je een betere inschatting maken van wat nog wel en niet wenselijk is."

NC: "In het veld loopt een discussie over indicatoren daarvoor. Dat onderzoek kun je natuurlijk niet experimenteel doen. Je moet langdurig monitoren om de richting te kunnen bepalen."

Bas, ga jij die handschoenen oppakken?

BL: "Ehm, ik kan daar niet meteen ja of nee op zeggen. Het past wel bij waar deze leerstoel voor staat. Maar ik ben niet op elk onderdeel deskundig, dus het vraagt om samenwerking met collega's van gerodontologie."

NC: "Je moet natuurlijk focussen. Maar je gaat het niet in de weg zitten, toch Bas?"

BL: "Nee, natuurlijk niet."

Nico, welke waarschuwingen heb je voor je opvolger? Wat zijn valkuilen?

NC: "Er wordt je in de organisatie weleens een worst voorgehouden. Dan moet je altijd goed kijken of het wel de goede worst is om in te happen."

BL: "En wat je net zei, focus?"

NC: "Als je te generalistisch bent, dan denken anderen: die doet helemaal niets. Terwijl ik denk dat je in je groep ook generalisten nodig hebt. Focussen is goed, maar niet te scherp. Want dat heel kleine stukje is altijd eindig en ook aan mode onderhevig. Dus je moet altijd breed genoeg zijn om niet uit de boot te vallen. Al die dieren die uitsterven, dat is omdat ze te gespecialiseerd zijn en maar één voedselsoort eten."

BL: "Ik denk dat we daar niet heel erg anders in staan. Met focus bedoel ik ook niet te detaillistisch, maar wel één duidelijke onderzoeklijn, gebitsslijtage, van waaruit je de breedte kunt opzoeken. Zoals samenwerken rondom maagzuurproblemen."

Nico Creugers humt instemmend. "De hoofdlijn gaat er niet heel anders uitzien."

BL: "Er zijn hooguit wat kleurveranderingen, geen verandering in visie. Ik ga niet radicaal breken."

Heb je nog tips voor je opvolger?

NC: "Houd je lijn vast, maar het is nooit een rechte weg. Als je collega's mee wilt nemen, moet je ze ook wat invloed geven.

Dan loop je een beetje links of rechts van de weg, of even in de berm. Zolang je dat doet, blijven ze meelopen. Er zijn erbij die niet gaan meelopen, nou ja, die moet je achterlaten. Je kunt beter je tijd in de goede dingen stoppen dan in wat beter zou kunnen."

BL: "Ik zal mijn best doen." ■

Vrijdag 24 juni, De Vereniging: afscheidsredes Nico Creugers en oratie van Bas Loomans. Ook tandheelkundige Gert Meijer spreekt bij die gelegenheid zijn afscheidsrede uit.

PLEKKEN GEWELDIG DAVERT HET WOORD OVER HET NIETS

In zijn *Vallende ouders* beschrijft A.F.Th. van der Heijden het bijna als ritueel, hoe hij vanaf zijn studentenkamer bovenaan de Berg en Dalseweg per fiets de heuvel afzakte: 'Helemaal beneden aan de weg lag café Trianon. Daar legden we aan. We stapten van onze fietsen zo de kroeg in.' Een literaire klassieker die nu nog wat voltooider verleden tijd wordt. De van buiten en binnen zo fraaie uitspanning, met haar veranda en terras, raakt haar naam namelijk kwijt. En niet alleen dat, zo valt te vrezzen: ook van binnen zal er van alles aan moeten geloven. Drie heren uit de horecabranche beginnen er 'Buskens', moeiende worden 'een moderne en toegankelijke wijnbar'. Op de lokale website *In de buurt* meldden ze vorig jaar grootse plannen te hebben met het rijksmonument, waarvan het interieur kennelijk niet beschermd is: 'We gaan een paar muren eruit breken. Ook krijgen we een open keuken en een bar van 20 meter lang, waar gasten straks fijn kunnen zitten.' Natuurlijk moeten we niet nostal-

gischer doen dan strikt noodzakelijk. Het is niet de eerste naamsverandering van het café, dat rond 1890 verrees. Het heette een tijdje 'Buitenlust', 'Café Cornelissen', en vanaf 1933 tot midden jaren vijftig was het 'Wertha'. Pas vanaf toen werd het 'Trianon', de naam die het wel veruit het langst volhield en waaronder het zijn meest fameuze historie schreef. Het café was pleisterplaats van schrijvers als Frans Kusters, Thomas Verbogt, Adri van der Heijden en cultauteur en vertaler Pé Hawinkels, die niet alleen de titel van dit stukje leverde, maar van wie het gedicht 'Er na' als literair baken op een van de caféruiten staat: 'Als de dood nú was gekomen/had ik hem begroet als een jongere broer,/ die Twist and Shout wil horen als ik/de Negende Symfonie van Mahler op heb staan'. In 1967 vond in Trianon de allereerste tentoonstelling plaats van schilderijen en tekeningen van Louis Paul Boon, in de jaren negentig ontving het Nijmeegs Literair Café hier landelijk bekende auteurs. Verder behoorden

redactie en directie van de vermaarde SUN (Socialistische Uitgeverij Nijmegen) tot de reguliere gasten, net als de meest dorstige leraren van het toen nog nabijgelegen Canisius College, alsook (weet ik uit ervaring) een harde kern van hun leerlingen, aan wie in die tijd nog even onbekommerd alcoholica werden geschonken als aan hun docenten. De laatste vijftien jaar legde het café eer in als livepodium. En nu heet het dus 'Buskens'. Volgens *In de buurt* naar 'de architect die het monumentale pand in Nijmegen-Oost in 1910 ontwierp'. P.G. Buskens (1872-1939) was de architect die in genoemd jaar het al bestaande pand grondig verbouwde in art-nouveaustijl en van het bijpassende interieur voorzag, zoals tot voor zeer kort nog aanwezig. Dat hij het café ontwierp is dus historisch niet helemaal correct. Zoals het ook historisch niet helemaal correct is om de naam 'Trianon' te cancelen.

JOS JOOSTEN ALUMNUS.
PUBLICEEFT GEREGELD OVER DE
GESCHIEDENIS VAN NIJMEGEN

A blurred photograph of a modern hallway with people walking, overlaid on a red background. The hallway has a tiled floor and recessed ceiling lights.

Radboud community

Na je diploma blijft de Radboud Universiteit graag met je verbonden. Via **Radboud Academy** (vervolgonderwijs) bieden we gelegenheid voor verdere professionele en persoonlijke ontwikkeling, via **Radboud Reflects** (lezingen en debat) en **Radboud Recharge** (portal voor wetenschapsnieuws) delen we onze kennis, en met het **Career Central** slaan we een brug tussen de campus en het werkzame leven. Ten slotte biedt dit servicekatern informatie over projecten van het **Radboud Fonds**.

Hoe blijf jij jezelf ontwikkelen?

In de wereld van nu is het nodig dat je blijft leren. Radboud Academy speelt in op hedendaagse vraagstukken uit de samenleving, gevoed door actuele wetenschappelijke inzichten. Met onze zeven faculteiten ontwikkelen we innovatief vervolgonderwijs voor professionals en breed geïnteresseerden die zich professioneel of persoonlijk willen blijven ontwikkelen.

De lerende samenleving

Om het aanbod – variërend in vakgebied, vorm en duur – goed te laten aansluiten op leerbehoeftes, werken we samen met een keur aan organisaties en bedrijven.

Heeft ook jouw organisatie een innovatieve oplossing nodig voor een probleem? Met onze inhoudelijke en didactische expertise vertalen we je organisatiedoelen naar een flexibel leertraject dat aansluit op de vraagstukken en uitdagingen van je team. Neem contact op via radboudacademy@ru.nl

Starters in Gelderland: ontdek het ruimtelijk domein!

De tweede editie van het maatwerkprogramma gaat van start in april 2023. Blijf op de hoogte van het programma en het tijdstip van inschrijving via de QR-code. Zie ook: Instagram @startersingelderland, www.werkeningelderland.nl of www.radboudacademy.nl

Uitgelicht

Starters in Gelderland: 'Je werk is urgent'

Met een nieuw maatwerkprogramma legt Radboud Academy samen met Stichting Werken in Gelderland de loper uit voor uitdagend werk in de regio. De eerste lichter is gestart, de tweede is welkom voor een bijdrage aan tal van ruimtelijke uitdagingen. "Jouw werk kan het verschil maken."

De eerste lichter van 29 afgestudeerden is in februari gestart met een speciaal traineeship dat beoogt de kloof tussen studie en werk te dichten. Hierin werkt Radboud Academy samen met de provincie Gelderland en de Stichting Werken in Gelderland, een platform met 95 regionale overheden in de provincie. De deelnemers gaan direct en betaald aan de slag bij een van de overheden, voor het aanpakken van ruimtelijke problemen, lees: vraagstukken op het terrein van bijvoorbeeld milieu, woningbouw, de Omgevingswet en de energietransitie.

Jorn ten Brink van Radboud Academy: "Je krijgt als starter in het ruimtelijk domein te maken met complexe, uitdagende vraagstukken die elke dag in de krant staan." Francesca Hendriks van Werken in Gelderland: "De eerste lichter is positief over het programma. We krijgen van ze terug dat ze het idee hebben echt een verschil te kunnen maken, dat dit werk belangrijk is." Over de werktoekomst hoeven de deelnemers zich geen zorgen te maken: er waren bij de overheid in het eerste kwartaal van 2022 landelijk bijna 900 vacatures bin-

nen ruimtelijke ordening en milieu. "Dat zijn zelfs meer openstaande vacatures dan in de ICT", zegt Hendriks. Ten Brink benadrukt de urgentie van het programma: "De overheden hebben heel graag iemand die snel inzetbaar is." Dankbaar werk, zegt Hendriks: "Je draagt bij aan een omgeving waarin mensen werken, wonen, recreëren. Je werk is heel tastbaar."

Onderdompeling

Crux van het één jaar durende programma is de onderdompeling in het werkveld, in combinatie met een scholingsprogramma op de vrijdagen. "De overgang tussen studie en werk is groot", zegt Ten Brink. "In de studie leg je vooral verantwoordelijkheid af aan jezelf. In het werk heb je te maken met een complex aan verantwoordelijkheden, ook tegenover je afdeling en de inwoners." Hendriks: "Je krijgt te maken met nieuwe situaties, nieuwe uitdagingen. Daarom hebben we samen met Radboud Academy dit opleidingsprogramma gemaakt, met ook aandacht voor intervisie en coaching. Het is van grote waarde om alles te kunnen bespreken met een groep die tegen dezelfde

FOTO: ERIK VAN THULLENAAR

In the spotlight

In elke editie doen we per vakgebied een greep uit het rijke aanbod van Radboud Academy en de aangesloten opleidingscentra van de faculteiten.

uitdagingen aanloopt. Wat doe je als jouw collega een beslissing neemt waar jij het niet mee eens bent?" De kloof tussen studie en werk betreft een scala aan vaardigheden, waar Hendriks er eentje uitpikt: communicatie. "Afgestudeerden zijn gewend op academisch niveau te schrijven. Ze moeten leren teksten gemakkelijker leesbaar te maken voor het grote publiek, vaak veel minder geleterd." Ten Brink noemt zelfkennis als belangrijke leerstof in de kloof tussen studie en werk. Hoe reageer je op woedende bewoners? Weet je wat je valkuilen zijn? "Als starter ben je de balans aan het zoeken tussen jezelf blijven en jezelf aanpassen aan je organisatie: *fitting in and standing out*. Er wordt een beroep gedaan op allerlei kwaliteiten waar je in je studie nog niet zo bij stil staat. Politieke gevoeligheden, bewoners die heel heftig op je kunnen reageren op inspraakavonden. Je moet leren dit serieus te nemen, en tegelijk het langs je heen te laten gaan."

Radboud Academy denkt ook graag mee over andere vraagstukken en uitdagingen. In co-creatie ontwikkelen we een leeromgeving met blijvende impact. Zie www.ru.nl/ra/maatwerk

Communicatie, marketing en media

TRAINING STORYTELLING EN STORYDESIGN

Verhalen gaan over emoties. In allerlei vormen van communicatie is een verhaal dan ook een krachtig middel om mensen te prikkelen, te inspireren en te verbinden. Een goed verteld verhaal laat je niet los. Het prikkelt, raakt en neemt je mee. Maar wat is een goed verhaal? Hoe bouw je het op en wanneer, met welk doel kun je een verhaal inzetten? Ontdek het tijdens deze training. Start: 19 september 2022 | Aangeboden door: Radboud into Languages
Meer info: www.ru.nl/into/storytelling

WORKSHOP EFFECTIEF PRESENTEREN

Spreken voor publiek, iedereen moet het wel eens doen. Zowel zakelijk, bijvoorbeeld een pitch voor klanten, als privé, denk aan een speech op een bruiloft. Weenigen van ons zijn 'natural born speakers'. Sterker nog: velen van ons krijgen slapeloze nachten en knikkende knieën, alleen al bij het idee dat we voor publiek moeten praten. Met een stressloze voorbereiding, een slimme

opbouw en een overtuigende afsluiting maak je presenteren leuk! Voor jezelf en je publiek. Fysiek en online. Met deze workshop krijg je tips en inzichten die je helpen om ontspannen en effectief te presenteren en ga je aan de slag met een eigen pitch. Start: 22 september 2022 | Aangeboden door: Radboud into Languages
Meer info: www.ru.nl/into/presenteren

TRAINING MODEREREN, DE KUNST VAN DE GESPREKSLEIDING

Verlopen jouw gesprekken en vergaderingen moeizaam? Overheerst na afloop het gevoel dat de meeste tijd aan de minst interessante aspecten is besteed? Of krijg jij de zenuwen van het voeren van gesprekken op academisch niveau, bijvoorbeeld tijdens congressen en debatten? Tijdens deze driedelige training leer jij als (toekomstig) gespreksleider om jouw bijeenkomsten effectiever, leuker en nuttiger te laten verlopen. Je ontdekt de onderliggende mechanismes van groepsgesprekken en de belangrijkste aandachtspunten bij het modereren van een bijeenkomst. Start: september of oktober 2022 | Aangeboden door: Radboud Academy
Meer info: www.ru.nl/ra/mod

CURSUS SCHRIJVEN VAN EEN POPULAIROWETENSCHAPPELIJK BOEK (BASISMODULE)

Heb jij ooit overwogen om een boek te schrijven? Dan is dit je kans! Schrijver, hoogleraar en ondernemer Ap Dijksterhuis bracht verschillende bestsellers uit. Tijdens de vierdaagse cursus Schrijven van een populairwetenschappelijk boek (de basis-module) schrijf je onder zijn deskundige begeleiding aan een synopsis en de eerste twee hoofdstukken van jouw boek. Je krijgt persoonlijke feedback op je teksten en leert alles wat je moet weten om je verhaal helder over te brengen en je lezers te blijven boeien. Daarnaast word je op weg geholpen met het vinden van een uitgever en het toewerken naar publicatie.

*Start: september of oktober 2022 |
Aangeboden door: Radboud Academy
Meer info: www.ru.nl/ra/spwb*

Diversiteit, gelijkheid en samenwerking

AMID MASTERCLASSES INTERNATIONAL DEVELOPMENT

Waar draait het om bij internationale samenwerking? Wanneer heb je impact en hoe meet je dat? Wat weten we van samenwerking met partners op basis van gelijkwaardigheid? Hoe communiceer je met je achterban? In een reeks van negen bijeenkomsten maak je kennis met de grondslagen van internationale samenwerking. Je krijgt essentiële wetenschappelijke kennis om de dagelijkse praktijk van internationale samenwerking te verbeteren. Je reflecteert op eigen ervaringen en deelt deze met

elkaar. Onder leiding van een expert vindt er discussie en verdieping plaats. Willem Elbers is programmaleider van AMID Masterclasses: grondslagen van internationale samenwerking. Hij zet zich in om een brug te bouwen tussen wetenschap en praktijk. Hij is er namelijk van overtuigd dat kennis het fundament vormt voor verbetering en innovatie in internationale samenwerking. Deze cursus wordt aangeboden in het Engels. Na afloop ontvang je een bewijs van deelname.

*Start: 1 september 2022 | Aangeboden door:
Radboud Centrum Sociale Wetenschappen
Meer info: www.rcsw.nl/AMIDMasterclasses*

Economie, management en organisatie

DEELTIJD MASTER BEDRIJFSKUNDE

Vanuit het sociaal-organisatorisch perspectief is het de kunst om de werkprocessen, systemen en technologie binnen organisaties zo te ontwerpen en te veranderen dat medewerkers gemotiveerd en uitgedaagd worden om samen te werken en initiatieven te nemen. Zo ontstaat een slim samenspel tussen mens en systeem. Managers die hun medewerkers de ruimte geven om zich te ontwikkelen en om verantwoordelijkheid te nemen, reduceren daarmee overbodige regels en procedures. Dat maakt de

organisatie wendbaarder en slagvaardiger. De nadruk van deze Master of Science ligt dus op change en design.

*Start: 1 november 2022 in Utrecht | maart 2023 in Nijmegen | Aangeboden door:
Radboud Management Academy
Info: www.ru.nl/rma/msc*

Gedrag, psychologie en sociologie

CURSUS SOCIALE NETWERKANALYSE VOOR DE PRAKTIJK

Een netwerkanalyse begint met de vraag wie de actoren zijn en wat hen met elkaar verbindt. Vanuit dit inzicht ontwikkel je in deze cursus jouw eigen communicatiestrategie. Denk bijvoorbeeld aan het beter betrekken van mensen door het netwerk hechter te maken. Andersom kan het meer divers maken van een netwerk ervoor zorgen dat kennis zich makkelijker kan verspreiden. Ook kan inzicht in het netwerk worden gebruikt om verandering te realiseren. Bijvoorbeeld door te beginnen bij een groep die al positief staat tegenover de verandering. In deze leergang maak je kennis met de methoden en technieken van netwerkanalyse. Die kennis pas je direct toe op jouw eigen beleids- of communicatievraagstuk. De docenten kiezen bewust voor een kleinschalig aanbod om zo in persoonlijk

(online en face-to-face) contact en met elkaar aan de slag te gaan. De cursus Sociale netwerkanalyse voor de praktijk is ontwikkeld in samenwerking met de Radboud Universiteit en onderzoeksbureaus EMMA en ANNE. Na afloop van de cursus ontvang je een officieel certificaat. *Start: 16 september 2022 | Aangeboden door: Radboud Centrum Sociale Wetenschappen*
Meer info: www.rcsw.nl/sna

Gezondheid, zorg en welzijn CURSUS COGNITIEVE GEDRAGSTHERAPIE

Binnen de cognitieve gedragstherapie worden twee belangrijke richtingen onderscheiden: de richting waarin de 'individuele case benadering' centraal staat en die waarin bij voorkeur effectief gebleken standaardbehandelingen worden toegepast. De eerste richting is theoretisch georiënteerd ('theory-based') en zoekt aansluiting bij een experimenteel-psychologisch en leerpsychologisch kader. De tweede is vooral praktisch/empirisch van aard ('evidence-based') en zoekt inspiratie in vergelijkende effectstudies. In de geest van de basis cursus wordt de toekomst van de cognitieve gedragstherapie, en daarmee feitelijk die van de psychotherapie, gezien als een integratie van beide

benaderingen. In de 100-uurs basis cursus Cognitieve gedragstherapie maakt docent Tom van der Lee je vertrouwd met beide richtingen. Na afronding ontvang je een officieel certificaat.

Start: 1 september 2022 | Aangeboden door: Radboud Centrum Sociale Wetenschappen
Meer info: www.rcsw.nl/basiscgt

Juridisch, recht en regelgeving

WEBINAR UBO-REGISTER

Welke verplichtingen brengt de Wet ter voorkoming van witwassen en financieren van terrorisme (Wwft) met zich mee? Hoe moet je cliëntenonderzoek uitvoeren en wie is Ultimate Beneficial Owner? In dit webinar krijg je antwoord op deze vragen. Aan de hand van veel voorkomende casusposities brengt de docent je op de hoogte van de laatste ontwikkelingen. Na afloop ben je in staat cliëntenonderzoek uit te voeren en ongebruikelijke transacties te herkennen en weet je wat er verwacht wordt op grond van de Wwft.

Start: Live: 30 juni 2022 van 9.30 uur – 11.40 uur | Aangeboden door: CPO
Info: www.ru.nl/cpo/cursus/cursussen/financieel-recht/webinar-ubo-register

Natuur, klimaat en duurzaamheid

POST-MASTER DUURZAAMHEID & STRATEGIE

In deze achtdaagse universitaire post-master ga je effectief aan de slag met grote vragen. Hoe maak je duurzaam beleid als de toekomstige omstandigheden zo onzeker

zijn? Je leert aannames expliciet maken en kritisch monitoren, je voorbereiden op wat er gebeurt als die aannames niet blijken te kloppen en zorgen dat je adaptief bent als dat gebeurt. Voor professionals die zich bezighouden met strategische besluitvorming en strategieontwikkeling. *Start: 22 september 2022 in Amsterdam | Aangeboden door: Radboud Management academy*

Meer info: www.ru.nl/rma/duurzaamheid

Onderwijs, pedagogiek en coaching

CURSUS HOOGBEGAAFDHEID IN ONDERWIJS EN ZORG

Kinderen, adolescenten en volwassenen die (hoog)begaafd zijn, ervaren regelmatig problemen op school, werk of in de omgang met anderen. Zo is het onderwijsaanbod nog te vaak onvoldoende aangepast aan de behoeften van de (hoog)begaafde leerling. Dit leidt vaak tot problemen, zoals verveling, onderpresteren, onaangepast gedrag, depressiviteit of uitval. In de tweedaagse cursus Hoogbegaafdheid in onderwijs en zorg leer je, onder begeleiding van docent Mariska Poelman, de uiteenlopende manifestaties van (hoog)begaafdheid en het herkennen ervan. Na afloop van de cursus ontvang je een officieel certificaat. Je daarna nog verder ontwikkelen? Volg dan de opleiding tot RITHA Practitioner of RITHA Specialist.

Start: 15 september 2022 | Aangeboden door: Radboud Centrum Sociale Wetenschappen
Meer info: www.rcsw.nl/hoogbegaafdheid

Zie ru.nl/radboudacademy voor meer aanbod van het vervolgonderwijs van de Radboud Universiteit.

AGENDA

**Radboud Reflects en Radboud Universiteit
@Festival op 't Eiland**

16 - 22 juli 2022 | 19.00 - 19.30 uur | Eiland Veur-Lent

Wil je heel even verder denken over de grote vragen van deze tijd? Laat je dan in een half uur inspireren door filosofen en andere wetenschappers van de Radboud Universiteit. En stort je daarna met nieuwe ideeën of met nóg meer vragen in het feestgedruis van de Vierdaagsefeesten. *Deelname is gratis. Inschrijven is niet nodig.*

Za 16|07 Ontdek de natuur langs de Vierdaagseroute | Lezing ecooloog Constant Swinkels

Zo 17|07 Kan een goed klimaatverhaal ons redden? | Lezing en gesprek met filosoof Boris van Meurs

Ma 18|07 Het cocktailpartyeffect: hoe we elkaar verstaan in een drukke omgeving
Lezing door onderzoeker psycholinguïstiek Susanne Brouwer

Di 19|07 Dieren denken – maar niet zoals je denkt | Lezing en gesprek met filosoof Bas van Woerkum

Wo 20|07 Kun je je eigen pijn beïnvloeden?
Experiment met Esmeralda Blaney Davidson (Radboudumc) en Hans Timmerman (UMC Groningen)

Do 21|07 De vele gezichten van waanzin
Lezing en gesprek met filosoof Linde van Schuppen

Vr 22|07 We denken minder dan we denken: economen activeren van pensioenen tot klimaat | Interactief mini-college door econoom Charan van Kreveld

De parkinsonpandemie

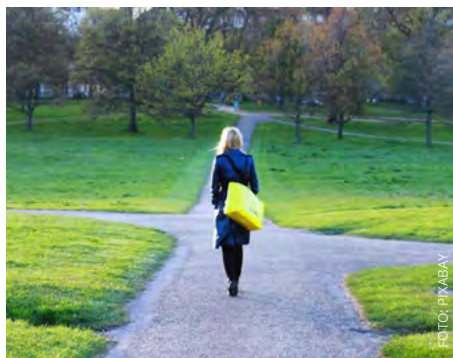
De Reflector, podcast met neuroloog Bas Bloem | Podcastkanalen

De ziekte van Parkinson is nu de snelst groeiende neurologische aandoening ter wereld. Luister naar deze podcast waarin Bas Bloem vertelt over zijn nieuwe boek *De parkinsonpandemie: Een recept voor actie*. Wat is de ziekte van Parkinson? En wat weten we er tot nu toe over? Hoe zit het met het opmerkelijk hoge aantal patiënten in de agrarische sector? Waarom is hier sprake van een pandemie? En hoe verhoudt deze pandemie zich tot andere 'pandemieën' als kanker of obesitas?

Kiezen als alles open ligt

Gesprek met Denker des Vaderlands Paul van Tongeren en Theoloog des Vaderlands Thomas Quartier | Woensdag 7 september 2022 | 20.00 - 21.30 uur | Radboud Universiteit
We moeten voortdurend allerlei keuzes maken. Grote en kleine, moeilijke en gemakkelijke. Hoe komt het dat keuzes maken steeds moeilijker lijkt te worden? Is kiezen een verplichting of een bevrijding? En ten opzichte van wie zijn we eigenlijk verantwoordelijk wanneer we keuzes maken? Kom luisteren naar Paul

van Tongeren en Thomas Quartier, de Denker en de Theoloog des Vaderlands, die hun licht laten schijnen op alles wat met kiezen te maken heeft.

**De Ondervraging met
cultuurhistoricus
David Van Reybrouck**

Donderdag 15 september 2022 | 20.00 - 21.30 uur | Radboud Universiteit

Wat drijft David Van Reybrouck? Kolonialisme loopt als een rode draad door bestsellers als *Congo* en *Revolusi* van de Vlaamse auteur. Wat kunnen we eruit leren over onze omgang met het ver-

leden? Kom en luister hoe studenten David Van Reybrouck ondervragen, onder leiding van ethicus Marcel Becker.

Blijf groeien

Je vindt op Career Central alle mogelijkheden om je ook na je studie te ontwikkelen: door een cursus te doen, lezingen te volgen, maar ook door het gesprek met elkaar aan te gaan. Je groeit, samen met onze Radboud-community.

**Career Central.
Get on board.**
www.ru.nl/careercentral

Wie wordt de alumnus van het jaar 2022?

Stemmen kan in september!

Meer weten? Check www.radboudalumniawards.nl

RADBOD RECHARGE

Op de hoogte blijven van de nieuwste wetenschappelijke inzichten? Beleef Radboud Recharge en maak direct een gratis account aan.

Bepaal zelf wat je leest door een selectie te maken uit 31 interessegebieden en ontdek onze leukste cursussen, evenementen en winacties.

www.radboudrecharge.nl

R

Het **Radboud Fonds** is een gezamenlijk initiatief van de Radboud Universiteit en het Radboudumc.

Meer weten? Kijk voor meer informatie over het Radboud Fonds op www.radboudfonds.nl of mail ons op fondsenwerving@ru.nl.

Doneren?

Bijdragen aan een van onze projecten? Doneer op IBAN: NL84 ABNA 0248 690 655. Of neem contact met ons op voor een schenking op maat.

Judith Peters Fonds opgericht

'De dood eindigt weliswaar een leven, maar de verbinding tussen de achterblijver en de overledene blijft bestaan'

Judith Peters (1991 – 2022)

Ter nagedachtenis aan onderzoeker en schrijver Judith Peters is het Judith Peters Fonds opgericht. Dit fonds beoogt haar onderzoek naar de kracht van verlies-ervaringen voort te zetten. Judith werkte met hart en ziel aan haar onderzoek naar existentiële verhalen en de impact van het verlies van een dierbare op het leven van de nabestaanden. We geloven dat Judiths werk een inspiratie kan zijn voor andere

onderzoekers. Met een bijdrage kunnen we vervolgonderzoek mogelijk maken en Judiths levenswerk voortzetten.

Brandstof produceren door water te zuiveren

Het klinkt bijna te mooi om waar te zijn: door afvalwater te zuiveren, kun je brandstof maken! Laura van Niftrik ontdekte dat er een enzym vrijkomt wanneer je een bacterie gebruikt om water te zuiveren. Met dit enzym kunnen we een brandstof maken uit het afvalwater. Die productie is normaliter tijdrovend en kost veel energie. Als we leren hoe we de brandstof goed

kunnen destilleren uit de stoffen die door de zuivering ontstaan, is dat baanbrekend en mogelijk een eerste stap om minder afhankelijk te zijn van fossiele brandstoffen. Het onderzoek van Laura klinkt veelbelovend, maar er is meer kennis nodig. Help jij mee? **Lever een bijdrage!**

Falen mag, zeker in deze tijden!

De nasleep van de coronacrisis blijft voor veel studenten voelbaar. Velen van hen kampen met burn-outklachten of stress en ze ervaren grote prestatiedruk. Daarom steunen we hun studentinitiatieven. Remy vindt dat het normaler moet worden om te falen. Ze wil het daarom makkelijker maken om fouten bespreekbaar te maken. Zo organiseert ze met medestudent Aimée workshops over de kracht van falen en realiseren ze een *wall of shame*. Want fouten maken mag! **Draag jij bij aan hun project?**

REMY - INITIATIEFNEMER 'DARE TO FAIL'

Een buitenkans voor studenten uit het buitenland

MADLI EN LAURA UIT ESTLAND KONDEN MET HULP VAN DONATEURS EEN ZOMER AAN DE UNIVERSITEIT STUDEREN

Voor veel studenten buiten Nederland is het niet haalbaar om aan de Radboud Universiteit te studeren. Het schort vaak aan financiële middelen. Draag daarom bij aan een beurs voor de Summer School, die het voor deze studenten mogelijk maakt om naar Nijmegen te komen. Dankzij jouw bijdrage kunnen meer studenten deelnemen aan de Summer School.

Hierdoor delen we onze kennis over bijvoorbeeld duurzaamheid met de hele wereld. **Zorg jij dat de wereld een stukje beter wordt?**

Kun je een patiënt behandelen voor die ziek wordt?

We bewegen tegenwoordig veel te weinig. Daardoor liggen allerlei gezondheidsproblemen, zoals obesitas, parkinson en hart- en vaatziekten, op de loer. Bert Steenbergen richt zich samen met een aantal onderzoekers van de Radboud Universiteit én het Radboudumc op het voorkomen van chronische ziekten door een actieve levensstijl te bevorderen. Ze kijken vanuit verschillende disciplines hoe mensen langer gezond(er) leven, hoe ze dat gedrag kunnen vasthouden en wat de invloed van bijvoorbeeld vrienden op dit gedrag is. Zo creëren we een inclusieve en gezonde samenleving! **Draag je bij?**

FOTO: EVELINE VAN ELK

BERT STEENBERGEN

Influencer worden?

De drang om te kopen
wordt overal aangewakkerd.
We kopen steeds vaker,
steeds meer
en steeds goedkoper.
Een dolgedraaide kringloop
van consumptie
waarvoor de natuur
de rekening betaalt.
Deze generatie moet
de invloed krijgen
om het verschil te maken.
Daarom neemt
de Radboud Universiteit
duurzaamheid blijvend op
in al haar opleidingen.

Je bent nodig. Radboud Universiteit

www.jebentnodig.nl